

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2022

Barbora Krulišová

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Historický ústav

**Pookupační doba a začátek
normalizace na Trutnovsku 1968–1969**

Bakalářská práce

Autor: Barbora Krulišová
Studijní program: Matematika
Studijní obor: BMAT – DEB
Forma studia: Prezenční
Vedoucí práce: prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.

Hradec Králové, 2022

Zadání bakalářské práce

Autor:	Barbora Krulišová
Studium:	S19MA031BP
Studijní program:	B1101 Matematika
Studijní obor:	Matematika se zaměřením na vzdělávání, Historie se zaměřením na vzdělávání
Název bakalářské práce:	Pookupační doba a začátek normalizace na Trutnovsku 1968-1969
Název bakalářské práce AJ:	Post-occupation period and the beginning of normalization in the Trutnov region in the Years 1968-1969

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá pookupačním vývojem společnosti v roce 1968 na Trutnovsku a změnami, které nastaly v průběhu roku 1969. Zaměřuje se především na politické změny ve vedení Okresního národního výboru a Místního národního výboru v Trutnově a zároveň na personální posuny včele Okresního výboru KSČ v Trutnově. Uvedené změny poté porovnává se změnami ÚV KSČ a ve vládě ve snaze zjistit, s jakými prodlevami k nim došlo na okresní úrovni. Další část výzkumu je zaměřena na poznání důsledků okupace a podoby začínající normalizace na život obyvatel okresu Trutnov. Heuristika výzkumu vychází ze studia archivních pramenů ve fondech SOkA Trutnov, z četby novin a časopisů a odborné literatury. Práce je dovedena do 1. výročí okupace v srpnu roku 1969 a zaměřuje se zejména na demonstrace, které probíhaly na Trutnovsku.

SOkA Trutnov: Fond ONV Trutnov 1945–1990; Fond MěNV Trutnov 1945–1990; Fond OV KSČ Trutnov; Sběrka dokumentace 1512–2010; tisk: Krkonošská pravda 1968–1970, Pochodeň 1969–1970; Jiskra 1968. Literatura: DOSKOČIL, Z.: Duben 1969. Anatomie jednoho mocenského zvratu, Brno 2006; HAVLÍČEK, D.: Jaro na krku: Zázitky ze zákulisí sekretariátu ÚV KSČ od června do prosince 1968, Praha 1998; JIČÍNSKÝ, Z.: Vznik ČNR v době Pražského jara a její působení do podzimu 1969, Praha 1990; JUNKOVÁ, V.: Vladimír Junek, nežádoucí novinář. Trutnov 2018; KAPLAN, K.: Československo v letech 1967–1969, 4. část. Praha 1993; MAŇÁK, J.: Čistky v komunistické straně Československa v letech 1969–1970, Praha 1999; MENCL, V. a kol.: Československo roku 1968. 2. díl: počátky normalizace, Praha 1993; MLYNÁŘ, Z.: Mráz přichází z Kremlu. Praha 1990; RUML, J.: Kalendárium (leden – prosinec 1968), Praha 1990; ŠTRAIT, J.: Trutnov a jeho kraj: z kronik, dokumentů a vzpomínek. Trutnov 2009. Edice: VONDROVÁ, J. – NAVRÁTIL, J. (vyd.): Komunistická strana Československa. Ediční řada Prameny k dějinám československé krize v letech 1967–1970, 9. díl, 3. a 4. sv. Praha – Brno, ÚSD – Doplněk 2001 a 2003.

Garantující pracoviště:	Historický ústav, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.
Oponent:	PhDr. Tomáš Hradecký, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	22.1.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 11.5.2022

Anotace

Krulišová, Barbora, *Pookupační doba a začátek normalizace na Trutnovsku 1968–1969*, Hradec Králové 2022.

Bakalářská práce se zabývá pookupačním vývojem společnosti v roce 1968 na Trutnovsku a změnami, které nastaly v průběhu roku 1969. Zaměřuje se především na politické změny ve vedení Okresního národního výboru a Městského národního výboru v Trutnově a zároveň na personální posuny v čele Okresního výboru KSČ v Trutnově. Další část výzkumu je zaměřena na poznání důsledků okupace a podoby začínající normalizace na život obyvatel okresu Trutnov. Heuristika výzkumu vychází ze studia archivních pramenů ve fondech SOkA Trutnov, z četby novin a časopisů a odborné literatury. Práce je dovedena do 1. výročí okupace v srpnu roku 1969 a zaměřuje se zejména na demonstrace, které probíhaly na Trutnovsku.

Klíčová slova: Trutnovsko, období 1968–1969, počátky normalizace, okresní národní výbor, městský národní výbor, okresní výbor KSČ, personální proměny

Annotation:

KRULIŠOVÁ, BARBORA, *Post-occupation period and the beginning of normalization in the Trutnov region in the Years 1968-1969*, Hradec Králové 2022.

The bachelor thesis deals with post-occupation development of society in 1968 and the changes during 1969 in the region Trutnov. The main part of this thesis is focused on political changes in the leadership of the District People's Committee and Local People's Committee in Trutnov and at the same time on personnel transfers in the District Committee CCP. The next part of the research is focused on understanding the consequences of the occupation and the beginning of normalization on the life of the habitants in region Trutnov. The Heuristics of the research are based on the study of archival sources in the State Regional Archives Trutnov and on the scientific literature. The thesis is ended with the 1st Anniversary of Occupation in August 1969 and focused on demonstrations in the region Trutnov.

Keywords: Truntov District, 1968, 1969, the beginnings of Normalization, People's District committees, People's Local committees District Committee CCP, personnel changes

Obsah

Úvod	7
1 Pookupační rok z pohledu obyvatel Trutnovského okresu	9
1.1 Reakce na okupaci	9
1.2 První měsíce po okupaci	11
1.3 Přesouvání moci	16
2 Okresní výbor KSČ	21
2.1 Mimořádná zasedání OV KSČ ze srpna 1968	21
2.2 Podzimní vývoj situace na Trutnovsku z pohledu OV KSČ	25
2.3 Normalizace situace na konci roku 1968	31
2.4 První zasedání trutnovského okresního výboru KSČ v roce 1969	37
2.5 Jarní plenární zasedání OV Trutnov	40
2.6 Květnové zasedání OV KSČ Trutnov	43
2.7 Kádrové změny z léta roku 1969 na OV KSČ Trutnov	47
3 Okresní národní výbor Trutnov	49
3.1 Jednání ONV Trutnov na podzim roku 1968	49
3.2 Zasedání z přelomu roku 1968	54
3.3 Počátek roku 1969 a zasedání ONV	56
3.4 Jaro 1969 na Trutnovském ONV	59
3.5 Zasedání ONV v letních měsících roku 1969 a počátek změn ve vedení ONV Trutnov	60
Závěr	64
Seznam pramenů a literatury	65
Seznam zkratk	67
Příloha	1
Seznam osob doporučených k zařazení do jednotné centrální evidence představitelů a exponentů pravice trutnovského okresu 1970	1

Úvod

Téma okupace a následující normalizace je v odborných publikacích o československé reformě velmi dobře a obsáhle zpracováno. Tato práce se zabývá podobou normalizace na trutnovském okrese v tehdejším Východočeském kraji. Práce navazuje na diplomovou práci Mgr. Gabriely Grundové, která se zaměřila na Trutnovsko v období Pražského jara a následné okupace.

Prameny byly čerpány zejména v archivních fondech KSČ – okresní výbor Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990. Dále byly využívány archivní sbírky ze Zápisů z plenárních zasedání a schůzí rad MěNV. Zejména v první kapitole se objevují informace z Dobové sbírky dokumentace 1512–2010. Všechny archiválie jsou velmi dobře zpracované a archivované v několika kartonech SOKA Trutnov.

Hlavní oporou práce byly knihy týkající se Východočeského kraje a Trutnovska. Nejvíce využity byly knihy *Trutnov známý neznámý* od autorů Antonína Justa a Karla Hybnera¹, ve které je popsána historie jednotlivých budov a čtvrtí v Trutnově. Antonín Just popisuje místa z pohledu dlouholetého Trutnovského kronikáře a zároveň poslance ONV. Karel Hybner, který v Trutnově působil jako fotokronikář knihu doplnil fotografiemi a popisky k nim. K lepší orientaci na Trutnovském okrese napomohla kniha, která vyšla jako 5. v pořadí ve volné řadě textových a obrazových svazků věnovaných jednotlivým okresům *Východočeského kraje – Trutnovsko*. Autorem této knihy je Ludvík Mühlstein.² Zařadit Trutnov, jako jedno z velkých a v srpnových událostech významných měst Východočeského kraje napomohla kniha nebo spíše sborník dokumentace, který ukazuje, jak to v kraji fungovalo v období konce 60. let s názvem *Jaro, invaze a normalizace na Královéhradecku* o jeho sestavení se zasloužil kolektiv autorů v čele s Jiřím Heroldem.³

Odborných knih o roce plném změn a paradoxů bylo napsáno mnoho, tato práce se opírá o knihy *Mráz přichází z Kremly* od Zdeňka Mlynáře⁴, *Duben 1969*

¹ Antonín, JUST, Karel, HYBNER, *Trutnov známý neznámý*, Trutnov 1991.

² Ludvík, MÜHLSTEIN, *Východočeský kraj – Trutnovsko*, Hradec Králové 1988.

³ Jiří, HEROLD a kol., *Jaro, Invaze a Normalizace na Královéhradecku*, Hradec Králové 1990.

⁴ Zdeněk, MLYNÁŘ, *Mráz přichází z Kremly*, Praha 1990.

– *Anatomie jednoho mocenského zvratu*, jejíž autorem je Zdeněk Doskočil.⁵ Publikace, o které se práce opírá nejvíce, jsou *Kalendárium (leden – prosinec 1968)* od Jiřího Rumla⁶ a druhý díl práce *Československo roku 1968* připravená kolektivem autorů.⁷

Bakalářská práce je rozdělena do tří kapitol. První seznámí čtenáře s životem na Trutnovsku v průběhu pookupačního roku. Sleduje vývoj nálady společnosti ve městě a okrese a její smíření s nastupující normalizací. Druhá a třetí kapitola usiluje o analýzu zápisů ze zasedání Okresního výboru Komunistické strany Československa v Trutnově, Okresního národního výboru Trutnov a Městského národního výboru Trutnov. Hlavním cílem práce je vytvořit si představu o tom, jak proběhla výměna politických elit po okupaci v srpnu 1968 v okresním výboru komunistické strany a zároveň i ve vedení okresu a města, přičemž práce přihlíží k celostátnímu vývoji.

⁵ Zdeněk, DOSKOČIL, *Duben 1969 – Anatomie jednoho mocenského zvratu*, Brno 2006.

⁶ Jiří, RUMIL, *Kalendárium (Leden – prosinec 1968)*, Novinář 1990.

⁷ Vojtěch, MENCL a kol., *Československo roku 1968–2. díl počátky normalizace*, Praha 1993.

1 Pookupační rok z pohledu obyvatel Trutnovského okresu

1.1 Reakce na okupaci

Obyvatelé Trutnovska byli stejně, jako celé Československo, zděšeni, že území Československa obsadila spojenecká vojska Varšavské smlouvy. Dne 22. srpna vyhlásili představitelé Trutnova statut „Mrtvého města“. Kvůli tomu jeho obyvatelé museli dodržovat určitá pravidla, jak se o nich píše v provolání: spoluobčanům Trutnova: *„Neposkytujte okupantům podporu, žádné informace, ať se týkají čehokoliv. Ignorujte jejich přítomnost, opusťte ulici ve chvíli, kdy jí projíždí kolona cizích vojsk. Dobrovolně nevyhovte žádnému z požadavků okupantů... Heslo dne: Živá pracoviště – mrtvé ulice.“*⁸Lidé bohužel často neuposlechli výzev ke klidu. Někdy se proto stávaly i nešťastné události, kdy se občané Trutnovska s vojáky střetli. Naštěstí k tomu docházelo jen zřídka. Jednou z nejhorších událostí toho typu bylo najetí nákladního automobilu do hloučku občanů hovořících s polským vojákem ve městě Hostinné, které je nedaleko Trutnova.⁹ Bohužel se nedochovala zpráva, jaká zranění občané utrpěli, můžeme tedy jen doufat, že to nebylo nic vážného. Nehody a zranění se v tomto období nevyhnuly ani vojákům zejména polských vojsk, kteří Trutnovsko obsadili. *Jeden z vojáků při transportu tanku městem Trutnovem byl těžce zraněn a krátce po převozu do nemocnice zemřel.*¹⁰

Velkým projevem nesouhlasu bylo budování barikád, které obyvatelé vytvářeli po celém Trutnově. Příkladem může být velká barikáda, která vznikla ze svrženého tanku, který stál před budovou ONV na křižovatce ulic Horské a Nádražní. Tank byl v 50. letech dovezen do Trutnova z vrakoviště u Žiliny a v roce 1960 byl odhalen jako památka na osvobození Trutnova Rudou armádou na konci druhé světové války. Tank byl nejprve stržen z podstavce, věž byla pomalována a zadní část byla vypálena, poté byl přemístěn k podjezdu v Horské ulici, aby v něm tarasil vjezd dalším tankům hrnoucím se do Trutnova¹¹. Další barikády utvořili lidé z hořících pneumatik na mostě v Horním Starém Městě. Dále byl dán impulz k tomu, aby byly veškeré značky a označení sundány, tím

⁸Státní okresní archiv v Trutnově (dále SOKA Trutnov), fond (dále f.) Sběrka dokumentace 1512-2010, karton (dále kart.) 173.

⁹ SOKA Trutnov, f. Sběrka dokumentace 1512–2010, kart. 173.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Antonín JUST, Karel HYBNER, *Trutnov známý neznámý*, Trutnov 1991, s. 81.

měla být vojákům zhoršena možnost orientovat se po okrese. Ti neměli vědět, v jaké části republiky se ocitli, čehož se i z výpovědí některých vojáků podařilo dosáhnout. Výzvy k vytvoření mrtvého okresu, žádné styky s okupanty a další informace o situaci se objevovaly ve všech tiskovinách. Od 22. srpna začalo vycházet mimořádné denní vydání novin *Krkonošská pravda*. Zprávy od různých institucí narůstaly den ode dne s tím, jak pokračovaly události prvního týdne po okupaci. Velký ohlas vzbudilo také oznámení rozhlasu, z něhož se obyvatelé dozvěděli, že hlavní představitelé ÚV KSČ byli násilně odvezeni do Moskvy, kde jednájí. Celé Trutnovsko stálo v této době za vrcholnými představiteli Dubčekova vedení KSČ. Vypovídají o tom i tiskové zprávy či rozhlasové dokumenty, které se dochovaly a následovně byly otisknuty v novinách. Jedním příkladem za všechny ostatní může být svolání rady ONV a předsednictva OV NF k občanům okresu Trutnov. Jednomyslně odsoudili vystoupení prosovětských politiků, kteří stáli, jak se později ukázalo, za vznikem tzv. zvacích dopisů. Na druhou stranu stojí za oficiálním vedením ČSSR, současně požadují propuštění Alexandra Dubčeka, Oldřicha Černíka, Josefa Smrkovského, Františka Kriegla, Josefa Špačka a Bohumila Šimona z internace v Moskvě.¹² Pro propojení všech protestních aktivit a pro udržení jednotného postupu v dalších týdnech poznamenaných přítomností invazních vojsk vznikla organizace, která byla nazvána Svobodný Trutnov. Společně s ONV a MěNV Trutnov začala vyjednávat s polskými vojáky. Velitelé vojsk požadovali, aby jim byly poskytnuty prostory na přespání, místnosti pro velení a zásobování pitnou vodou. Všechny tyto požadavky ale představitelé trutnovských občanů odmítli.¹³

Opačný názor na celou situaci měli ale vojáci, kteří přijeli zachránit „své bratry“ před kontrarevolucí, jak se sami vyjadřovali v dopise, který poslali vedení ONV v Trutnově. Kromě jiného se v něm píše: *„Přicházíme k Vám, jako k bratrům a soudruhům... Jsme spolu s Vámi a pro Vás, proto, aby žádný nepřítel, vnitřní nebo vnější, nezničil výsledky Vaší práce pro rozvoj socialistické vlasti a naší společné svobody.“*¹⁴ Polská armáda se tak neprojevovala. Její řadoví vojáci vůbec netušili, v jaké části republiky byli. Díky práci občanů Trutnovska se nemohli orientovat podle dopravních značek, které byly

¹² SOkA Trutnov, f. Sbíрка dokumentace 1512–2010, kart. 175.

¹³ SOkA Trutnov, f. Sbíрка dokumentace 1512–2010, kart. 173.

¹⁴ Tamtéž

odstraněny nebo přesměrovány. Podle záznamu jednoho očitého svědka byli ve chvílích po příjezdu velice zmateni. Snažili se někde zaujmout své pozice, ale trutnovští je v zásadě nikam nepustili. Nejvíce jim bránili barikády, které byly vytvořeny z hořících pneumatik, a i jiných předmětů.

Vojáci dostali i několik dopisů od polských žen pracujících v místních podnicích, všechny měly dosti podobné znění. Ženy se v dopisech snažily vojákům vysvětlit, že v Československu žádná kontrarevoluce nehrozila, prosily je, aby otočili tanky a jeli domů, že zde bylo vše v pořádku.¹⁵

První dny okupace vyvolaly asi u většiny občanů ČSSR ohromnou vlnu emocí, která nebyla nijak pozitivní, alespoň ne u většiny z nich. Z pramenů z tohoto období je jasné, že se velká část obyvatelstva spojila v odporu proti okupačním vojákům a zároveň i těm proti politikům, kteří je podle jejich mínění zradili, protože souhlasili s postojí sovětského vedení. Velké naděje vkládali do představitelů ČSSR jednajících v Moskvě a zároveň doufali, že se složitá situace rychle vyřeší a nezvaní hosté opustí území naší republiky. Nedlouho na to poznali, že se k rychlému odchodu neschyluje, spíše naopak.

1.2 První měsíce po okupaci

Po prvním týdnu okupace se vše řešilo ve spěchu a pod velkou dávkou emocí. Situace se začala pomalu měnit při návratu československých představitelů z Moskvy, na základě Moskevského protokolu, který sebou přivezli. Po návratu politiků se začala připravovat pomalá změna domácí politiky.

Poslední srpnový den svolal Alexander Dubček zasedání ÚV KSČ, kde byl přijat moskevský protokol a zároveň byl anulován XIV. (vysočanský) mimořádný sjezd KSČ.¹⁶ Jednání pléna ÚV KSČ současně provedlo první výrazné politické změny.

Trutnovští „kontrarevolucionáři,“ jak byli v období sedmdesátých let nazváni, se ale nechtěli vzdát možnosti mít rozhodovací postavení ve vedení podniků a také na místech předsedů národních a městských výborů. Velkou roli v této době hrály hlavně nepolitické skupiny trutnovských obyvatel. První z nich

¹⁵ SOKA Trutnov, f. Sběrka dokumentace 1512–2010, kart. 173.

¹⁶ Zdeněk, DOSKOČIL, Duben 1969 – Anatomie jednoho mocenského zvratu, Brno 2006, s. 29.

organizace Svobodný Trutnov začala vydávat rezoluce a plakáty, která odsuzovala chování konzervativních komunistů. Tím se velmi citelně rozevíraly pomyslné nůžky mezi obyvateli, kteří podporovali reformní komunisty, a mezi těmi, kteří patřili ke konzervativní části KSČ.

MěNV Trutnov na počátku září řešil problémy s ubytováním vojsk. Vojáci zůstali v části Trutnova zvané Bojiště. Vedení JZD Bojiště podalo žádost, ve které žádalo zajištění prostoru a jednání s těmito vojáky. Problém byl v tom, že vojáci brali z JZD vodu a prkna, zároveň zde byl ustájen dobytek a hrozilo nebezpečí nákazy. Třetího září se zasedání MěNV zúčastnili i čtyři polští a tři sovětské velitelé. Rezoluci vyslechli a slíbili, že se pokusí věci napravit. Zároveň potvrdili, že byli ochotni odejít co nejdříve směrem k Debrnému. Předpokladem pro odchod byl požadavek velitelů normalizovat poměry ve městě. Poslanci byli upozorněni, že Trutnov byl nejostřeji vyhraněným městem ve Východočeském kraji. Velitelé požadovali po MěNV aby po městě zmizely veškeré plakáty a hanlivé nápisy na adresu spojeneckých zemí. Zároveň měly být upravené prostory po barikádách a až poté by bylo možno uvažovat o odchodu vojska do vojenských prostorů. Po ukončení diskuze se rada MěNV Trutnov usnesla na tom, že předseda MěNV Jaroslav Šverák bude pověřen, aby prostřednictvím rozhlasu po drátě vyzval občany a podniky v Trutnově k odstranění plakátů a nápisů z budov.¹⁷

V září obdržel MěNV dopis od podnikového ředitelství podniku Restaurace a Jídelny Trutnov, ve kterém vedení RAJ žádalo po městském národním výboru, aby souhlasilo se změnami názvů hotelů v Trutnově. Jednalo se o hotel Moskva, který měl být přejmenován na hotel Merkur, a hotel Varšava, z něhož se měl stát hotel Bohemia. Rada MěNV nemohla do této situace nijak zasahovat, proto vyjádřila pouze svůj názor. Souhlasila s přejmenováním na základě myšlenky, že by trutnovské hotely měly nést české názvy.¹⁸ Ke změně pojmenování došlo i ve sportovní sféře. Stadion Osvobození v Trutnově měl nést nově název Tyršův stadion. MěNV tuto změnu přijalo bez jakékoli námítky.¹⁹

¹⁷ SOkA Trutnov, Zápisy ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 4. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 3. září 1968, s. 4–5.

¹⁸ Tamtéž

¹⁹ SOkA Trutnov, Zápisy ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 6. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 1. října 1968, s. 7.

V říjnu se Trutnov stal zakládajícím členem Svazu českých, moravských a slezských měst a obcí. Jednalo se o organizaci, která měla hájit postavení měst a obcí v ČSSR. Zakládající listinu za město Trutnov podepsal 9. října 1968 v Praze na Staroměstské radnici předseda MěNV Jaroslav Šverák.²⁰

V listopadových dnech se opět sešla rada MěNV. Na schůzi předseda hovořil o protisovětských incidentech trutnovských občanů. Jednalo se zejména o házení kamení na příslušníky VB. Této události se chopila i sovětská strana, která pochybovala, zda situaci město vyřeší. Příslušníci sovětské armády byli dle jejich slov napadáni, to měl být další důkaz toho, že městské orgány nezvládaly zajistit pořádek ve městě. Představitelé sovětské armády dále uvedli, že Trutnov byl jediným okresním městem v republice, kde byla posádka umístěna přímo ve městě. Předseda Šverák zároveň vyřkl obavy z toho, že všechny události by mohly vést k vážným incidentům. Podal proto návrh, aby byly po zasedání ÚV KSČ, které proběhlo mezi 14. – 17. listopadem 1968, svolány občanské výbory, které měly být požádány, aby situaci ve městě občanům vysvětlily a pokusily se ji co nejvíce uklidnit. Na plenárním zasedání přijalo ÚV KSČ opatření, na jejichž základě vznikl větší prostor pro „*aktivitu internacionalistických, straně a marxismu-leninismu věrných soudruhů.*“²¹

Pomalou se začala opětovně v novinách objevovat cenzura. V listopadu bylo na měsíc zakázáno vydávání časopisu Reportér. Také Rudé právo se přizpůsobovalo normalizačním požadavkům, i když se v jeho vedení nadále zůstávali lidé podporující polednový vývoj.²² Naopak nově vydávaným časopisem byly Zprávy, periodikum vydávané velením sovětského kontingentu v Československu, s jehož ostře protireformním zaměřením se ztotožňovali radikální stalinisté a stále více novokonzervativní křídlo komunistů.²³

Reakcí na tuto událost bylo na Trutnovsku zejména zvýšení počtu přijímaných rezolucí a protestních akcí, ve kterých hlavní roli sehrál zejména Svobodný Trutnov. Stávky byly jen ojedinělé. Během podzimu probíhalo

²⁰ SOKA Trutnov, Zápisy ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 7. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 15. října 1968, s. 5.

²¹ Jan, RUML, *Kalendárium (leden–prosinec 1968)*, Praha, Novinář 1990, s. 73.

²² Týž, s. 74.

²³ SOKA Trutnov, Zápisy ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 7. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 15. října 1968, s.8.

na Trutnovsku několik petičních akcí. Jednalo se zejména o petice vyjadřující nesouhlas s pobytem vojsk nebo podporující polednové politické představitele, za kterými stále většina obyvatel stála, i když se k tomu mohli čím dál méně vyjadřovat. Ani tisk už nepodával takové množství informací. Do protestních akcí se snažil Svobodný Trutnov proto začlenit více mladší obyvatele, apeloval především na studenty. Za hlavního organizátora stávek byl v sedmdesátých letech označen František Koudelka. Studenti vysokých škol se stávek účastnili stejně jako středoškolští žáci. To bylo velkým problémem, protože vysokoškolští studenti byli již dospělí a stávkovat mohli, zatímco středoškoláci byli nezletilí. Jednalo se většinou o čtrnáctileté a patnáctileté žáky, kteří byli označeni za zmanipulované nezletilé děti, které nevěděly, proč demonstrují. Ve stávkování takto mladých lidí byl Trutnov výjimečný, v žádných jiných městech Východočeského kraje středoškoláci nestávkovali.²⁴ Po těchto akcích byly na stěnách domů objeveny křídou napsaná hanlivá slova a zdi pomalované hákovými kříži. Všechny tyto události jen zhoršovaly vztahy mezi trutnovskými občany a sovětskými vojáky. Situace na Trutnovsku stejně jako v celé republice nebyla dobrá a přiosťřovala se.²⁵ Během listopadu byla v Trutnově dokončena i velká a dlouho očekávána přestavba náměstí a oprava ulic Plovárenská a Sokolská.²⁶

Na podzim vznikaly i další organizace, které měly v dalších týdnech velmi ovlivnit chod města a prakticky i celého okresu. Jednalo se skupinu Sdružení předsedů revolučních odborových hnutí města Trutnova, která vznikla v prosinci 1968. Ta byla v tu dobu nejmohutnější a nejvlivnější skupinou na Trutnovsku. Byla ve velmi úzkém propojení s okresním výborem KSČ, stejně jako s představiteli národního a městského výboru. Soustředila se především na občany Trutnovska, apelovala na to, aby občané netrpěli kvůli ubytování vojsk v Trutnově.

Druhá organizace se zaměřovala zejména na mladé občany, kteří se snažili prosadit v okresní politice. Jednalo se o skupinu, která se nazvala Klub mladých poslanců. Aktivně se začala objevovat až od března roku 1969, ale první zmínky

²⁴ SOKA Trutnov, Zápisy ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 10. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 12.11 1968, s.5.

²⁵ Tamtéž, s.5.

²⁶ Tamtéž,2.

o ní máme už v prosinci 1968. Hlavním představitelem byl Vlastimil Šubrt, tajemník klubu. Po roce 1989 se stal velice známým politikem, nejdříve v okresníma poté i republikovém rozměru. V roce 1996 se stal členem horní komory českého parlamentu. I jeho kariéra, jako mnoha jiných, byla pozastavena rokem 1970; byl totiž v roce 1968 členem organizace Klubu angažovaných nestraníků. Ten byl fakticky rozpuštěn na podzim roku 1968. Důvodem bylo vydání ústavního zákona o Národní frontě²⁷, podle něho mohly veřejně působit pouze strany sdružené v NF. Registraci sice KAN podal, stejně jako K 231, ale ani jedné z těchto organizací nebyla registrace schválena.²⁸ Vlastimil Šubrt se proto musel za normalizace živit jako pomocný dělník.

Toto byl jeden příklad za všechny, jak mohli dopadnout i jen okresní politici ve chvíli, kdy byli podle normalizačního ÚV KSČ příliš angažovaní v „kontrarevolučních“ akcích.

Podzim roku 1968 se na Trutnovsku nesl v duchu odporu a zároveň zklamání z toho, že se k žádnému rychlému odchodu vojsk neschylovalo. Ještě v prosinci se nacházelo v Horním Starém Městě kulometné hnízdo sovětské posádky, které hlídalo jedinou přístupovou cestu do Trutnova. Bylo to z toho důvodu, že na konci srpna byla v místě jedna z barikád hořících pneumatik, a proto se vojáci obávali opakování této akce a toto místo velice dobře hlídali. Život se ale musel začít vracet do normálních kolejí.

Žáci nastoupili do škol jako každý rok. Zatím nebylo vidět žádné velké změny. Jen čas od času byly konány tzv. hospitace, aby se zjistil stav výuky a nálada učitelů i žáků. K dalším incidentům mezi trutnovskými občany a představiteli spojeneckých států docházelo před budovou kasáren, kde občané – většinou posilnění alkoholem – vykřikovali a uráželi spojenecká vojska. Občané, kteří se tohoto pobuřování účastnili, byli zadrženi a na počátku roku 1969 s nimi mělo být zahájeno trestní řízení. MěNV doufal, že tento zásah napomůže k uklidnění situace ve městě.²⁹

²⁷ Zákon č. 128/1968 Sb.

²⁸ Zdeněk, DOSKOČIL, Duben 1969 – Anatomie jednoho mocenského zvratu, Brno 2006, s. 31.

²⁹ SOKA Trutnov, Zápisy ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 11. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 10.12. 1968, s.1

Období před Vánocemi 1968 bylo pro MěNV v Trutnově velmi chaotické, na schůzi rady MěNV bylo řešeno zásobování zbožím, které neprobíhalo dle plánu. Největší potíže způsobovaly dodávky uhlí. Většina obyvatel byla bez uhlí, nebo jen s velmi malými zásobami, celkově v této době chybělo na 3,5 tisíce tun uhlí. Zdaleka to nebyla jediná věc nezbytné potřeby, která chyběla. Občané měli na Vánoce také nedostatek prakticky veškerých potravin. Vepřové maso bylo dodáváno jen z 55 % v porovnání s původními dodávkami, obdobně na tom bylo zásobování uzeninami nebo vánočními čokoládovými kolekcemi. Naopak o něco lépe na tom byla nabídka suchých plodů a ovoce.³⁰

Na schůzi představitelů Texlenu byly vzneseny stížnosti na vývoj situace jak na Trutnovsku, tak i v celém Československu. Proto vedení podniku požadovalo, aby byly provedeny změny v ÚV KSČ, a byl svolán legitimní XIV. sjezd komunistické strany, kde by se tyto a další požadavky měly začít řešit. To byl však nereálný požadavek. Dalším problémem nejednota mezi vedoucími orgány – OV KSČ, ONV a MěNV, kromě toho jejich představitelé přestali s vedením podniků komunikovat. Všeobecně stoupala nervozita, nikdo v této době nevěděl, co se bude v následujícím roce dít.

1.3 Přesouvání moci

Rok 1969 začal pro Československo událostí, která ovlivnila tok událostí v ČSSR i po dvaceti letech. Dne 16. ledna se upálil student filozofie Jan Palach. Celou společností tato tragická sebevražda rezonovala. V dopise na rozloučenou se Palach vyjádřil k situaci v Československu, upozorňoval, pokud nebudou splněny požadavky, tj. zrušení cenzury a ukončení vydávání Zpráv, že vzplanou další pochodně. Přesto, že požadavky splněny nebyly, další oběti, které měly navazovat na Palacha, se naštěstí neobjevily míře, jak byla ohlašovaná. Po celé republice proběhlo několik tryzen a demonstrací. Ta největší se uskutečnila v den Palachova pohřbu v Praze. Skalní komunisté ale byli přesvědčeni, že se jedná o akt pravicových oportunistů, kteří studenta zneužili.³¹ Na tento den se připravovali nejen lidé, kteří chtěli uctít jeho památku, ale i bezpečnostní složky s armádou. Obavy z demonstrací byly tak velké, že vláda den před pohřbem tedy

³⁰ SOKA Trutnov, Zápisy ze schůzi rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 11. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 10.12. 1968, s.2–5.

³¹ Tamtéž.

24. ledna 1969 přijala mimořádná opatření, která se týkala zejména bezpečnostních složek. Vláda zároveň prohlásila, že pokud dojde k narušení pořádku, budou použity veškeré složky, které napomůžou k uklidnění situace.³² Pohřbu se i přes hrozby sankcí zúčastnilo na 100 tisíc lidí.

Na pohřeb do Prahy přijela i skupina obyvatel Trutnova. Akci připravila Okresní federace mládežnických a dětských organizací v Trutnově. Velkou roli v zajišťování všech potřebných věcí sehrál ředitel podniku Texlen a jeho spolupracovníci, kterému poté i sama organizace děkovala za pomoc, jak se píše, v dopise, který se dochoval v Trutnovském archivu. Mimo jiné se zde píše: *“Bez Vaší pomoci a pomoci Vašich spolupracovníků bychom nemohli delegaci na tento smuteční akt vyslat.”*³³ Zároveň je zde zmíněno, že to všichni dělali nezištně.

*„Jsou nutná energická demokratická opatření. Odstranění několika desítek nebo stovek lidí z veřejného života bude to nejdemokratičtější a nejhumánnější opatření pro 14 miliónů lidí.”*³⁴ Toto je část proslovu Gustava Husáka, který pronesl před celoarmádním shromážděním velitelů, náčelníků a stranickopolitických pracovníků ve Sjezdovém paláci v Praze. Je na něm jasně vidět, jak rychlý byl vývoj změny postojů předních konzervativních komunistů. Na rozdíl od podzimu, kdy ujišťoval, že se žádné velké změny ve vedení neočekávají, tak ani ne po půl roce bylo vše jinak.

Trutnov zůstal v této době bez velkých změn, během roku 1969 přišlo o místo jen velmi málo zaměstnanců. Jedinou výjimkou bylo školství. Jedním z prvních propuštěných učitelů byl Miroslav Dušek. Nijak výrazně se neměnila ani nálada občanů Trutnova. Ve zprávě z plenárního zasedání MěNV z 20. února se píše, že byly po městě stále rozbíjeny výkladní skříně, ve městě i nadále pokračoval neklid. Poslanci se shodli na tom, že už nastal čas na tvrdší režim, který by donutil občany přestat ničit státní majetek. I z tohoto důvodu byly rozšířeny na okrese počty příslušníků Veřejné bezpečnosti.

³² SOKA Trutnov, Zápisy ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 11. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 10.12. 1968, s.5.

³³ SOKA, f. Sběrka dokumentace 1512–2010, kart. 175.

³⁴ Proslov Gustava Husáka z 5. 2. 1969., in Zdeněk, DOSKOČIL, *Duben 1969 – Anatomie jednoho mocenského zvratu*, Brno 2006, s. 44.

Pro Československo, jakožto v této době hokejovou velmoc, bylo očekávanou sportovní událostí mistrovství světa v ledním hokeji, které se konalo v březnu 1969 ve Stockholmu. Mistrovský turnaj velmi zamíchal kartami, což nikdo při jeho zahájení nečekal. V každém případě na tzv. hokejové události obyvatelé ČSR nemohli dlouho zapomenout. Nejprve v základní skupině v prvním zápase porazili naši hokejisté Sovětský svaz 2:0 a v ČSSR se tím strhla hokejová horečka. Vygradovala týden na to, když českoslovenští hokejisté porazili Sovětský svaz ve finále 4:3 podruhé. To už lidem nedalo a ve všech větších městech se vydali do ulic. Jinak tomu nebylo ni v Trutnově, kde se občané sešli u sovětských kasáren. Někteří z demonstrantů házeli kamením, ostatní, kteří sem dorazili autem, kroužili před budovou kasáren a troubili.

Jarní dny přinesly i další událost, jednalo se o školení civilní obrany, které na Trutnovsku proběhlo ve dnech od 14. do 16. dubna 1969. Na akci byla potřeba zajistit vysokou účast, proto byl zapojen do organizace také MěNV, který měl pomoc s agitací. Školení se měli účastnit i důchodci a ženy v domácnosti.³⁵

První máj byl tradičním trvalým komunistickým státním svátkem, při kterém se odehrávalo spoustu kulturních a sportovních akcí. Roku 1969 se ale Husákově vedení obávalo, aby se svátek nezvrhl v demonstraci, a proto ÚV vydalo směrnice, jak se tento den chovat. Přípravy, ale i přes obavy probíhaly ve velkém rozsahu. Týdeník Krkonošská pravda k tomu napsal: „... letošní první máj je opět bojovným svazkem komunistů za marxisticko-leninskou jednotu všech socialistů a skutečně pokrokových lidí za obrodu společnosti a nástupu lepších časů.“³⁶ Program se ve všech větších městech Trutnovska lišil jen minimálně. Problémem jen bylo, že Trutnov přišel po patnácti letech o hudební těleso. Proto museli představitelé města shánět hudební skupinu z jiného města.³⁷ Bylo přesně naplánováno, jak bude co probíhat. Na odpoledne byla připravena manifestace pracujících a májové přehlídky, ty se uskutečnily v osmi největších městech okresu. Účastnily se jí i delegace OV NF společně se zástupci KV NF. V příloze u směrnic, jak by měl vypadat 1. máj, je i přesně popsáno, jak měly vypadat

³⁵ SOKA Trutnov, Zápisy z plenárních zasedání včetně podkladů, kart. 3, i.č. 9, zápis ze schůze pléna MěNV Trutnov ze dne 27.3.1969, s. 3.

³⁶ SOKA, f. Sběrka dokumentace 1512–2010, kart. 175.

³⁷ SOKA Trutnov, Zápisy z plenárních zasedání včetně podkladů, kart. 3, i.č. 9, zápis ze schůze pléna MěNV Trutnov ze dne 27.3.1969, s. 2.

tribuny, jaká měla zaznít hesla apod. Po dopoledním programu se večer konaly na okrese v jednotlivých místech různorodé kulturní akce.

Dalším důležitým dnem pro Československou socialistickou republiku byl 9. květen Den osvobození Československa Rudou armádou. Již 8. května v předvečer svátku se konalo vzpomínkové shromáždění. To bylo pořádáno ve všech městech, ve kterých se nacházely památníky padlých účastníků protifašistického odboje. Součástí programu bylo položení věnců na hroby neznámých vojinů. Ještě před touto akcí ONV doporučilo, aby byly veškeré pomníky spraveny a dány do pořádku.³⁸ O státním svátku 9. května proběhly slavnostní akademie a koncerty.

V první polovině roku 1969 byla dokončena výstavba rekreační oblasti Dolce v Trutnově. Jednalo se o chatářskou oblast, která se měla stát turisticky zajímavým objektem. Z důvodu obav před shromažďováním většího množství lidí v letních měsících v této oblasti, vydal MěNV osadní řád, kterým se měli všichni řídit tak, aby nedocházelo ke konfliktům, a pokud by k nim došlo, aby byli ti, co ho porušili, hnáni k odpovědnosti.³⁹ Druhý objekt letní zábavy byl vybudován v Trutnovském Horním Městě – jednalo se o koupaliště a autocamping Peklo. Koupaliště mělo být využíváno zejména trutnovskými občany, bydlicími v této oblasti. Na financování a budování areálu se nejvíce podílel Svaz československých žen, kterému menší částkou pomohl MěNV.⁴⁰

V průběhu června a července byl na Trutnovsku klid. Možná se spíše jednalo o ticho před bouří, které mělo přijít na roční výročí vpádu vojsk Varšavské smlouvy do Československa. Jednou z mála výjimek v tomto období bylo slavnostní otevření Antického muzea v Hostinném, které proběhlo 2. srpna. Jeho budování započalo již v roce 1966, jednalo se o přestavbu významného památkového objektu, do kterého bylo investováno mnoho finančních prostředků. Akce byla naplánována na druhého srpna v rámci konání tradiční tzv. „Porcinkule“. Účastnila jí i delegace ONV, která celou akci zaštitila.

³⁸ SOKA Trutnov, f. Sbírka dokumentace 1512–2010, kart. 173.

³⁹ SOKA Trutnov, Zápisy z plenárních zasedání včetně podkladů, kart. 3, i.č. 9, zápis ze schůze pléna MěNV Trutnov ze dne 19.6.1969, s. 5.

⁴⁰ SOKA Trutnov, Zápisy ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 4, 12. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 10.6.1969, s.5–6.

Rok plný ústupků a zklamání vyvrcholil smutným výročím srpnové okupace, v období od 19. – 21. srpna 1968. V těchto dnech došlo k několika konfliktům občanů s příslušníky VB a LM. Za zmínku stojí událost, kdy 40 lidí před restaurací Sklípek ve Vrchlabí pokřikovalo na projíždějící hlídku veřejné bezpečnosti. Čtyři osoby byly zatknuty a předvedeny na útvar VB ve Vrchlabí.⁴¹ Podobný incident se udál i ve Dvoře Králové nad Labem. V den výročí okupace se situaci v Trutnově podařilo uklidnit až v půl desáté večer. Během noci z 21. na 22. srpna se na okrese objevilo několik nápisů a hesel, která měla protistátní charakter.⁴²

V důsledku aktivit, které proběhly v srpnových dnech roku 1969, vydalo předsednictvo OV KSČ usnesení. Všechny stranické organizace měly co nejrychleji zhodnotit nastalou situaci a vyvodit z ní důsledky. Dostaly pokyn, aby prošetřily chování všech členů strany v srpnových dnech 1969, zejména se měly zaměřit na ty, kteří se účastnili akcí namířených proti politice Husákova vedení KSČ. Půl roku po vydání směrnice začalo období tzv. politických čistek.

⁴¹ SOKA Trutnov, f. Sběrka dokumentace 1512–2010, kart. 173.

⁴² Tamtéž.

2 Okresní výbor KSČ

2.1 Mimořádná zasedání OV KSČ ze srpna 1968

Okresní výbor KSČ v čele s předsedou OV KSČ Ing. Vlastimilem Zeleným svolal mimořádné plenární zasedání ihned 21. srpna 1968. Programem schůze byla politická situace na okrese Trutnov. Dále byla řešena opatření po linii ONV a NV. Na zasedání bylo vytvořeno svolání k občanům okresu Trutnov. Zasedání zahájil svým proslovem Vlastimil Zelený, který ve svém referátu odsoudil vojenský zásah v Československu. Nedokázal vysvětlit, z jakého důvodu bylo Československé území okupováno cizími vojsky, spíše jako řečnickou otázkou zmínil: „*Snad proto, že jsme chtěli dosáhnout lepší společnosti svými specifickými způsoby?*“⁴³

O situaci na Trutnovsku hovořil vedoucí tajemník OV KSČ František Hašek, který se zabýval zejména situací, která nastala v noci z 20. na 21. srpna a o následných ranních hodinách. Přiznal, že informaci o obsazení ČSSR, která mu byla sdělena náčelníkem OO VB pplk. Jaroslavem Fiedlerem, nevěřil. Domníval se, že se jedná o žert, a že VB něco slaví, jelikož i takové situace podle F. Haška nastávaly. Ve chvíli, kdy uslyšel rachotit tanky, pochopil, že se o žádnou legraci nejednalo. Dále F. Hašek popisoval dění v Trutnově, jak občané zatarasili most přes Úpu, aby se vojáci nedostali do města. Hovořil i o jednání s KV KSČ. Upozornil, že se domníval, že situace v ČSSR se musela najednou rapidně zhoršit, když přijela vojska. Poté, co vydal ÚV KSČ prohlášení, že o dané situaci nic netušil, byl velmi nepříjemně překvapen a okupaci v proslovu odsoudil. Svůj příspěvek zakončil zhodnocením, že jediní, s kým měl OV KSČ kontakt, byl KV KSČ, a že se s ÚV nepodařilo spojit. Zároveň zhodnotil, že situace v okrese je klidná, nikdo z československých obyvatel nepřišel o život. Jediné úmrtí bylo na straně okupačních vojsk. Jeden voják byl zajet jiným vojenským vozidlem.⁴⁴

Následoval proslov předsedy ONV Františka Čermáka, který seznámil přítomné s informací, že A. Dubček, Č. Císař a J. Smrkovský byli odvezeni, ale nikdo nevěděl kam. Tuto informaci získal tajemník ONV Josef Vojtěch díky

⁴³ SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, zápis z mimořádného plenárního zasedání 21.8.1968, s. 7.

⁴⁴ Tamtéž, 8–9.

telefonátu přímo s Prahou. Dále F. Čermák uvedl, že rada ONV vydala již první prohlášení v pět ráno, ve kterém se snažila občany Trutnovska uklidnit a zároveň je nabádat, aby se nenechali vyprovokovat k nepromyšleným činům. Současně bylo občanům doporučeno, aby nezůstávali doma ale šli pracovat. Kolem sedmé hodiny ranní vypracovala rada ONV dopis, který byl adresován L. Svobodovi, O. Černíkovi a A. Dubčekovi. Dopis byl zaslán jménem občanů trutnovského okresu. Proslov F. Čermáka pokračoval popisem aktivit rady ONV, která 21. srpna zasedala opětovně ve 14:00 a v 16:00, na tomto zasedání bylo přijato opatření týkající se národních výborů. V opatření byla opětovně odsouzena okupace, bylo vyzýváno ke klidu a rozvaze. Bylo vydáno upozornění, že se občané mají řídit pouze pokyny řádně zvolených představitelů ČSSR. Zároveň rada ONV uložila; Místním a Městským národním výborům, aby využily místního rozhlasu a seznámily občany s tím, že nemají poskytovat vojskům žádnou pomoc, dále pokud by pomoc byla ze strany vojáků vynucena, mělo být vše hlášeno ONV Trutnov. Rada ONV byla rozdělena do tří částí, aby byla zajištěna nepřetržitá služba v její kanceláři. Všechna tato opatření byla přijata 21. srpna radou ONV.⁴⁵

Vlastimil Zelený poděkoval F. Čermákovi za příspěvek a prohlásil, že ONV prokázalo v těchto chvílích stranickou moudrost, rozvážnost a iniciativu. Zároveň zdůraznil, že těmito činy napomohl ONV ke konsolidaci a uklidnění poměrů na okrese. Dále byl k proslovu vyzván pplk. Jaroslav Fiedler.⁴⁶

Jaroslav Fiedler hovořil v podobném duchu, jako F. Čermák. Uvedl, že v okrese zasedají všechny organizace VB, a že byla vytvořena rezoluce, která byla odeslána na KNV. V rezoluci se psalo, že ZO KSČ Trutnov stálo za prohlášením ÚV KSČ a vlády ČSSR. Odsoudili postup vojsk Varšavské dohody a vyjádřili souhlas s okamžitým svoláním mimořádného sjezdu KSČ. J. Fiedler dále seznámil přítomné se situací na Trutnovsku z pohledu VB. Upozornil, že byla obsazena pohraniční oddělení. Nejhorší situace nastala na stanici v Královci, ze které byl odvezen náčelník PO VB do Polska. Navrátit se mohl až po protestu ze strany J. Fiedlera. Do Královce se vrátit nemohl, protože celé oddělení bylo

⁴⁵ SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81,82, kart. 19, f. 14, zápis z mimořádného plenárního zasedání 21.8.1968, s. 10–12.

⁴⁶ Tamtéž, s. 12.

zdemolováno Polskými vojáky. Jinak žádné větší problémy na Trutnovsku nenastaly. Veřejná bezpečnost zorganizovala podpisovou akci. Za půl hodiny se podepsalo na 500 lidí. Občané mohli přidat svůj podpis před ONV, kde měla VB rozložený stan s podpisovými archy. Na závěr svého referátu J. Fiedler zmínil, že VB byla ve spojení s dalšími útvary pomocí dálnopisů. Nabídl, aby toho POV využilo, jelikož VB vytvořila nepřetržitou službu.⁴⁷

Další příspěvek byl od delegáta mimořádného XIV. sjezdu strany Josefa Vojtěcha. Hovořil o výzvách, které jako delegát obdržel. Delegáti měli, co nejdříve dorazit do Prahy. Díky telefonátům se J. Vojtěch dokázal spojit s kanceláří ministra vnitra. Ministr vnitra Josef Pavel byl chvíli před telefonátem odvezen do Černínského paláce a J. Vojtěchovi se nepodařilo se s ním spojit. Informace následně získal až díky obvodnímu výboru Praha 1, který měl jako jediný spojení s mimořádným sjezdem KSČ. Vojtěchovi byla předána informace, kde se měl 22. srpna sejít s dalšími delegáty z Východočeského kraje. Byl upozorněn, aby se do Prahy dostavil individuálně a zároveň byl informován, aby se v Praze neobracel na příslušníky VB, protože to nebylo bezpečné. Závěrem se Vojtěch zmínil své osobní stanovisko, ve kterém přiznal, že ještě do včerejšího večera vždy a všude obhajoval Sovětský svaz, ale dnešní noc ho donutila tento názor změnit.⁴⁸

Následoval proslov náčelníka OVS pplk. Petříčka, který hovořil o situaci v Praze a na Ruzyni. Dále se zmínil o nepravdivých informacích, které se šířily. Příkladem může být sdělení, které tvrdí, že trutnovská kasárna byla obsazena okupačními vojsky. Byly proto do rádia vysláni dva vojáci, aby tyto lživé informace vyvrátili. Svůj referát zakončil stejně jako jeho předchůdci prohlášením, že příslušníci trutnovské posádky stojí za hlavními a legálně zvolenými představiteli československé politiky.⁴⁹

⁴⁷ SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81,82, kart. 19, f. 14, zápis z mimořádného plenárního zasedání 21.8.1968, s. 13–14.

⁴⁸ Tamtéž, s. 14. – 15.

⁴⁹ SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis z mimořádného plenárního zasedání 21.8.1968, s. 17–18.

Mimořádné zasedání pléna OV KSČ skončilo přečtením provolání občanům města Trutnova a pověřením předsednictva okresního výboru, aby sepsalo dopis adresovaný velitelům pěti spojeneckých armád Varšavské smlouvy.⁵⁰

Předsednictvo OV KSČ se poprvé po okupaci sešlo 26. srpna 1968. Nejprve se předsednictvo zabývalo situací na okrese. Vyjádřilo se k ní několik přísedících. Závěrem bylo usnesení, které uložilo informačnímu oddělení OV KSČ vypracovat zprávu o situaci. Následně měla být zpráva předána Ing. Doležalové, která byla členkou KV KSČ. Předsednictvo se také shodlo na tom, že by měl být požádán SNB, aby nepřipustil tištění protistátních letáků, které situaci v Československu nepomáhají. Adolf Baudyš vznesl dotaz, co je za organizaci Svobodný Trutnov. Vlastimil Zelený vysvětlil, že se jedná o skupinu lidí, v jejímž čele je Fejtek a Šafařík. Zelený popsal, že se jedná o skupinu, která spadá pod MěNV a příslušníky jsou zejména mladí lidé, kteří plní roli spojek a roznášejí noviny.⁵¹

V průběhu prvního týdne po okupaci přijal OV KSČ na 130 různých rezolucí, prohlášení, telegramů a podpisových archů, které byly adresovány ÚV KSČ, pěti státům varšavské smlouvy, které ČSSR okupovaly, kancléři prezidenta republiky, nebo přímo prezidentu republiky. Tato prohlášení pocházela z různých podniků, organizací, či škol. Na řadě rezolucí byli podepsáni cizinci. Obsah rezolucí je ve směr podobný; Nesouhlas s pobytem vojsk, návrat představitelů z Moskvy, podpora polednové politiky, odsouzení zrádců atd. Zasedání bylo ukončeno po diskuzi nad těmito rezolucemi a vyjádření souhlasu s nimi.⁵²

Na konci srpna proběhlo ještě jedno mimořádné zasedání pléna OV KSČ. Které mělo v programu jediný bod, a to projednat a schválit stanovisko ke komuniké z moskevských porad, které vytvořila pléna OV KSČ, OKRK a delegáti XIV. sjezdu KSČ. Ti odsoudili jednání v Moskvě a vyjádřili nesouhlas s výsledky jednání. Trvali na okamžitém odchodu vojsk a pokračování XIV. sjezdu KSČ. Zároveň žádali občany, aby i nadále zachovali klid a rozvahu.

⁵⁰ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis z mimořádného plenárního zasedání 21.8.1968, 20.

⁵¹ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, i. č. 82, kart. 20, f. 14, Zápis z 19. schůze předsednictva OV KSČ 26.8. 1968, s. 1–5.

⁵² Tamtéž, s. 9–10.

Po přečtení stanoviska požádal Vlastimil Zelený, aby na základě diskuze připravila komise návrh na zprávu, která by následně byla přečtena v rozhlasu.⁵³

2.2 Podzimní vývoj situace na Trutnovsku z pohledu OV KSČ

První posrpnové zasedání předsednictva OV KSČ se konalo 3. září. Programem schůze bylo projednat přihlášky členů KSČ, návrh na stranickou rehabilitaci, informace o průběhu zasedání KV KSČ a ÚV KSČ přednesené Františkem Haškem a průběh jednání s vojsky Varšavské smlouvy, které popsali Jaroslav Fiedler a František Čermák.⁵⁴

První dva body programu byly velmi rychle vyřešeny. Delší dobu zabralo vedoucímu tajemníkovi OV KSČ Františku Haškovi seznámit předsednictvo s body, které byly probírány na zasedáních KV KSČ. Svůj proslov zahájil popsáním situace ve Východočeském kraji. Občany kraje rozřadil do čtyř kategorií. První skupina hodnotila situaci tak, že politické strany byly liknavé, zároveň ale lidé uznávali, že strana měla vlastní prostředky na likvidaci těchto extrémních živlů. Druhá skupina se ztotožňovala s názory první skupiny s jedinou výjimkou, větší vinu dávala novinářům, redaktorům a některým konkrétním osobám a pobyt vojsk hodnotila kladně. Předposlední skupina byla tou nejpočetnější. Jednalo se o občany, kteří odsoudili okupaci i Sovětský svaz. Na druhou stranu vyjadřovali podporu představitelům polednové politiky. Poslední část obyvatel označovala moskevská jednání za kapitulaci a stavěla se za názor, že by měla být potřeba i nadále organizovat akce proti okupantům. Dále podotkl, že byl vznesen požadavek ÚV KSČ o normalizaci situace z důvodu toho, aby co nejdříve odešla spřátelená vojska. O odchodu mělo jednat předsednictvo OV KSČ, na základě jednání poté vytvořit zprávu, která měla být předána KV KSČ, a ten to měl poté předat i se zprávami dalších okresů vládě ČSSR.⁵⁵

Následovalo seznámení o průběhu zasedání ÚV strany zprostředkované opět F. Haškem. Ten upozornil, že se jednalo o důvěrné informace, které strana nechtěla prozatím šířit mezi občany. ÚV většinu času řešil moskevská jednání a

⁵³ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis z mimořádného plenárního zasedání 27.8.1968, s. 1–2.

⁵⁴ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, i. č. 82, kart. 20, f. 14, Zápis z 20. schůze předsednictva OV KSČ 3.9. 1968, s. 1–2.

⁵⁵ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, i. č. 82, kart. 20, f. 14, Zápis z 20. schůze předsednictva OV KSČ 3.9. 1968, s. 3.

jejich následné výsledky a možnosti, které přítomní navrhovali jako řešení vzniklých problémů. Dalším bodem programu ÚV bylo, jak pracovat v následujících měsících, aby se situace co nejdříve zklidnila. Strana byla přesvědčena, že se všichni musí řídit moskevskými dohodami, ty ale podle nich zároveň nevyklučovali, že by se nemohlo nadále pokračovat v polednové politice. Na závěr byly představeny úkoly, které ÚV v nejbližší době očekával a zároveň bylo představeno 15 bodů moskevské smlouvy. Po ukončení referátu započala diskuze.⁵⁶

Jednáním s veliteli cizích vojsk se účastnil František Čermák, který velitele informoval o opatřeních, která vytvořila rada ONV. Velitelé nic nenamítali, pouze se negativně vyjádřili k heslu, které bylo na budově ONV o XIV. sjezdu strany, a které neodpovídalo moskevské dohodě. Po jednáních bylo usneseno, že vojska opustí Trutnov co nejdříve. Bylo nabídnuto několik míst, kam se mohla vojska přesunout. Dále se obě strany shodly na tom, že budou odstraněna veškerá hesla urážející jejich armádu, stát nebo představitele. Na závěr F. Čermák zhodnotil, že jednání bylo velmi korektní, a že bylo vidět, že i velitelé měli snahu se dohodnout.⁵⁷

Zasedání předsednictva OV KSČ proběhlo 17. září. Na programu mělo; schválit posluchače do I. ročníku VUMLu, projednat žádosti o stranické rehabilitace. Jedním z těch, kdo podal žádost o rehabilitaci a o zrušení trestu napomenutí, byl PhDr. Vladimír Wolf – v 60. letech pracovník muzea v Trutnově, a po roce 1989 vysokoškolský pedagog v Hradci Králové. Jeho žádosti bylo, na základě vyšetřování, vyhověno a napomenutí bylo staženo jako neodůvodněné. Bohužel tato rehabilitace netrvala dlouho. Při velkých stranických čistkách v 70. letech byl PhDr. Vladimír Wolf ze strany vyloučen.⁵⁸

Plénium OV KSČ se sešlo 17. září 1968. Zasedání se zabývalo zejména politickou situací na okrese a zabezpečením dodržování moskevských dohod na Trutnovsku. Referátem téma otevřel vedoucí tajemník OV KSČ František Hašek. Nejprve hovořil o chování pléna na konci srpna 1968. Zmiňoval se zejména o

⁵⁶ SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, i. č. 82, kart. 20, f. 14, Zápis z 20. schůze předsednictva OV KSČ 3.9. 1968, s. 4–7.

⁵⁷ Tamtéž, s. 13.

⁵⁸ SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, i. č. 82, kart. 20, f. 14, Zápis z 21. schůze předsednictva OV KSČ 17.9. 1968, s. 5–9.

zasedání pléna 27. srpna, které odsoudilo jednání v Moskvě. Následné týdny ale přinesly mnoho změn, zejména přijetí Moskevských protokolů. Tím se podle Haška mělo změnit i postavení OV KSČ Trutnov vůči moskevskému jednání a celé situaci, která zde po 21. srpnu nastala. Hašek také hovořil o plenárním zasedání ÚV KSČ, které proběhlo 31. srpna 1968. Vyslovil souhlas se závěry, které toto jednání přineslo. Vyjádřil se, že tyto závěry vytvářely jedinou možnost, jak docílit postupné normalizace situace a rychlého odchodu vojsk. Předpokládal, že díky těmto jednáním bude možné realizovat Akční program a navázat na myšlenky polednového vývoje. Dále zdůraznil, že OV KSČ se má snažit sjednocovat stranu a spojovat se s lidmi na okrese, aby bylo co nejdříve dosaženo normalizace života na Trutnovsku. F. Hašek se opět zmiňoval i o čtyřech možnostech výkladu srpnových událostí, jak již o nich hovořil na zasedání rady OV KSČ 3. září. Referát F. Haška pokračoval popisem situace v ČSSR, a jak se k ní vyjadřovaly další země Varšavské smlouvy. Následoval výčet toho, co by měla strana udělat, aby navázala na polednovou politiku, co by měla a neměla dělat s politiky, kteří byli okamžitě po okupaci označeni za zrádce a kolaboranty. Hašek na základě těchto myšlenek hovořil o tom, že i na Trutnovsku se objevilo několik „zaručených“ zpráv o tom, kdo je zrádcem. Tato udání měla být v následujících měsících prověřena, zda se jednalo o pouhou provokaci, nebo zda je to udání založené na pravdě. Další bod, který se měl v dalších měsících řešit, bylo jednání s veliteli vojsk. Byla vytvořena komise OV KSČ, která styk s vojsky měla připravovat. Svůj proslav zakončil František Hašek zhodnocením, že úkoly, které čekají na členy OV KSČ nejsou jednoduché. Věřil, že se OV KSČ pokusí všemi svými možnostmi napomoci KSČ z této složité situace.⁵⁹

Na podkladech referátu F. Haška a doplněních v rámci diskuze vznikl návrh, že bude vytvořeno svolání všem občanům a mládeži trutnovského okresu. Zároveň bude vytvořeno svolání OV KSČ ke všem ZO strany, všem NV, společenským organizacím v rámci NF a hospodářským a kulturním institucím.⁶⁰

První říjnový den proběhlo další zasedání předsednictva OV KSČ. Hlavním tématem byla příprava 50. výročí Československé republiky. Nejvíce se řešila otázka pracovního dne, zda by měl či neměl být 28. říjen státním svátkem. Část

⁵⁹ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 17.9.1968, s. 1–16.

⁶⁰ Tamtéž, s. 30.

poslanců byla pro, jelikož už dříve bylo slíbeno, že 28. října zůstanou zaměstnanci doma. Na druhou stranu se poslanci obávali, aby nedošlo k demonstracím a shromažďování občanů na ulicích. Nakonec se předsednictvo usneslo, že se mají sejít ředitelé největších závodů na Trutnovsku a otázku pracovních směn na 28. října měli projednat. Bylo rozhodnuto, že výroční zasedání okresních orgánů proběhne 26. října a tři dny poté měla proběhnout schůzka s účastníky I. a II. odboje. V průběhu jednání bylo také dohodnuto, že se obnoví družba s občany slovenské Senice. Měl být vypracován konkrétní návrh na realizaci družby a ten měl být následně předložen předsednictvu.⁶¹

Plenární zasedání OV KSČ proběhlo 21. října. Nejprve se slova ujal vedoucí tajemník OV KSČ František Hašek, který hovořil o vývoji situace na Trutnovsku a seznámil přítomné poslance s body, které byly dohodnuty na schůzi předsednictva OV KSČ. V proslovu také mluvil o komisích a jejich působnosti na okrese v průběhu roku 1968. Následovalo zhodnocení aktuální situace na okrese, F. Hašek podotkl, že se zatím nepodařilo plně normalizovat život. Hlavním problémem bylo narušení citění lidí, díky kterému se mohl začít ještě více projevovat nacionalismus. Občané stále ještě požadovali informace, k čemu se zavázali politici na zasedáních v Drážďanech, Čierné nad Tisou a v Bratislavě. Také chtěli nějaké řízení se „zrádci“ Biřákem, Kolderem, Indrou a dalšími. Objevily se názory, že vedení OV KSČ bylo na svých místech již dlouhou dobu a měla by být snaha je vyměnit. Na druhou stranu byl OV částí občanů okresu obviňován z pravicového oportunistu. Všechny tyto výtky měly mít jediný cíl, vyvolat v občanech nedůvěru k představitelům okresního výboru. Závěrem popsal F. Hašek jednání předsednictva OV KSČ o federalizaci a požádal plénum, aby také vyjádřilo svůj názor. Projev byl zakončen informací, že se sjezd strany má uskutečnit až v roce 1969 nebo až po konci funkčního období v roce 1970. Na tomto stanovisku, se dohodlo předsednictvo ÚV KSČ, na základě toho, že měl sjezd řešit problémy z hlediska rozumu a chladných úvah.⁶²

⁶¹ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, i. č. 82, kart. 20, f. 14, Zápis z 22. schůze předsednictva OV KSČ 1.10. 1968, s. 5–9.

⁶² SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 21.10.1968, s. 29–44.

Po přestávce následovala diskuze nad nastolenými tématy. Bohumil Hladík se ve svém proslovu vyjádřil nejdříve k tomu, že v ZV ROH došlo ke zvolení 60% nových funkcionářů, kteří nikdy nezastávali nějakou funkci v ROH. Podotkl, že bude pro ZV ROH velmi složitá situace, vyškolit tyto funkcionáře, tak, aby zastávali svou práci řádně a pilně. Bohumil Hladík velmi zkritizoval proslovy nejvyšších představitelů ČSSR, nejvíce mu vadila rychlá změna názorů, která proběhla například u Čestmíra Císaře. Zhodnotil, že takto rychlá změna názorů zmátla nejen představitele OV KSČ, ale hlavně občany, kteří se následně dotazovali poslanců OV, aby jim změnu vysvětlili. Přitom oni sami přesně netušili, co vedlo představitele k těmto změnám.⁶³ Podobný názor vyjádřil i Vratislav Loukota, který hovořil ve svém příspěvku do diskuze o tom, jak důležitá je jednota. Nevyhnul se ale ani kritice Sovětského svazu, který téměř obvinil z toho, že napomáhá znerovnovážit Slovenskou a Českou komunistickou stranu, jelikož Sovětská svaz nechtěl povolit svolání českého sjezdu komunistické strany.⁶⁴

Následoval projev Hany Vejnarové, která se velmi striktně postavila proti informacím a myšlenkám, které mají poslanci předkládat na závodních schůzích. Hovořila o tom, že za dvacet let, co byla ve straně se nikdy tolik nestyděla za to, co má říkat. Vždy prý hovořila z přesvědčení a čistým srdcem. Další, co velmi vytýkala, a o čem se před ní již také zmínil MUDr. Václav Javůrek a další, bylo svolání českého sjezdu. Oba zmiňovali informaci, že slovenský sjezd se mohl uskutečnit, ale český ne. Přišlo jim to jako nespravedlnost, která byla potřeba změnit, požadovali sjezd uskutečnit ještě v roce 1968.⁶⁵ Na tento proslov reagoval Josef Brychnáč, který souhlasil s H. Vejnarovou, že by nebylo vhodné označovat srpen, jako něco, co se nestalo. Byla to chyba a tuto chybu si lidé měli pamatovat. Označil však za nesmysl, aby byla veškerá vina z jednání v Moskvě shozena jen na Sovětský svaz. Situaci zavinil i ÚV KSČ a jeho představitelé, kteří dohodu přijali a výbory KSČ musely tyto dohody plnit. Na závěr podotkl, že nejlepší pro republiku by bylo, kdyby se vše co nejrychleji normalizovalo bez

⁶³ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 21.10.1968, s. 5–6.

⁶⁴ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 21.10.1968, s. 8–9.

⁶⁵ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 21.10.1968, s. 6.

velkého humbuku, jelikož situaci by nevyřešilo, pokud by se nadále nechaly působit vlivy, které podporují negativní smýšlení, jako byli nápisy, letáky, plakáty atp.⁶⁶

S velmi radikálními názory vystoupil Ing. Oldřich Chalupa, který hovořil o tom, že se OV KSČ na posledních zasedáních zabýval českým sjezdem, sjezdem strany atp., ale vlastně je nikdo neposlouchá. ÚV KSČ i když to podle něj nechtěl přiznat, byl pod velkým tlakem Sovětského svazu a jeho armády. Viděl velkým problémem ve vměšování se Sovětského svazu do vnitrostranických záležitostí komunistické strany Československa. Největším problémem bylo, že situace, která na podzim roku 1968 nastala porušovala demokratická práva vnitrostranického života. O. Chalupa uvedl příklad, podle vnitrostranických pravidel platilo, pokud zažádá jedna třetina všech ZO KSČ o svolání sjezdu, sejde se sjezd kdykoli. To se ale v srpnu ani měsíc poté nestalo. Žádal, aby ÚV KSČ jasně nastolil linii, podle které se měly výbory začít řídit.⁶⁷

Trochu odlišný pohled na vzniklou situaci představil Václav Dobeš, který mluvil zejména o polednovém vývoji v Československu, velmi tvrdě odsoudil tvrzení, které se začalo objevovat mezi občany Trutnovska, že za 21. srpen mohl leden 1968. Souhlasil s názorem, že leden vývoji této situace napomohl, ale razantně odmítl, že by to bez ledna nenastalo. Přišlo by to v jiný měsíc, možná jiný rok, ale stejně by ta změna nastala. Podle slov V. Dobeše to byla dlouhodobě připravovaná akce. Dále zdůraznil, že by ÚV KSČ měl přejít od polemizování k aktivní politické práci, a začít hledat cesty a východiska z nastalé situace. OV KSČ měl vytvářet na pracovištích takovou politiku, která by plně napomáhala k rozvíjení všeho pozitivního, co polednová politika vytvořila. Zejména by měl být kladen důraz na ekonomiku. Proslov zakončil kritikou postupující normalizace. Viděl problémy v normalizaci směrem k orgánům – OV a ONV, odborům atd.⁶⁸ Tím byla završena diskuze k prvnímu bodu jednání. Následoval přednes akčního programu OV KSČ.

⁶⁶ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 21.10.1968, s. 10–13.

⁶⁷ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 21.10.1968, s. 14–15.

⁶⁸ Tamtéž, 15–19.

Na konci zasedání by předložen návrh, aby bylo ukončeno fungování všech komisí, které byly ustanoveny 14. května 1968, kromě rehabilitační komise a komise pro vyřízení připomínek z diskuze na mimořádné konferenci, která ještě nedokončila veškeré úkoly. Plénum tento návrh jednomyslně schválilo. Následně předseda OV KSČ Vlastimil Zelený ukončil schůzi.⁶⁹

2.3 Normalizace situace na konci roku 1968

Další zasedání předsednictva OV KSČ proběhlo 12. listopadu 1968. Na schůzi byly projednány závěry z listopadového zasedání ÚV KSČ. Krajský výbor strany měl svolat 19. nebo 20. listopadu společné zasedání okresních výborů, kterého se měl účastnit i člen předsednictva ÚV. Následně se 21. listopadu měl sejít celookresní aktiv konaný v ZK Texlen, na který měl být pozván i Lubomír Štrougal. Druhou alternativou mělo být svolání na 20. nebo 21. listopadu aktiv do středisek Trutnov, Dvůr Králové nad Labem, Vrchlabí, Úpice, Žacléř, Svoboda nad Úpou. Měli být pozváni 2–3 členi výborů ZO, lektori, vybraní hospodářští pracovníci a celé MěNV nebo MNV. Referovat měli členi předsednictva OV KSČ a tajemníci OV. Dále předsednictvo projednávalo hospodářské úkoly a zemědělskou výrobu na okrese a její úroveň v rámci republiky.⁷⁰

V listopadu proběhla velmi ohnivá debata mezi ZO KSČ a OV KSČ. Vše začalo, když byla vedoucímu tajemníkovi OV KSČ Františku Haškovi pracovníky z Orgalenu předložena rezoluce, která měla vyjadřovat podporu dalším ZO KSČ. F. Hašek schválil rozeslání rezoluce po Dvoře Králové nad Labem, ale až poté, co to schválí i MěNV. To ale představitele Orgalenu nespĺnili, rozeslali rezoluci nejen po městě, ale i po dalších okresech. F. Hašek byl konfrontován OV KSČ v Jičíně, a i KV v Hradci Králové, který požadoval vysvětlení situace. Následně byla svolána schůze předsedů ZO KSČ, kterou svolal podnikový výbor Texlenu. Toto zasedání jmenovalo delegaci, která následně F. Haška navštívila. Delegace požadovala svolání celookresního aktiva, a aby se OV KSČ Trutnov postavilo na podporu XIV. sjezdu strany. F. Hašek nemohl souhlasit, aby se okresní výbor postavil za svolání sjezdu strany, protože

⁶⁹ SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 21.10.1968, 24.

⁷⁰ SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, i. č. 82, kart. 20, f. 14, Zápis POV KSČ 12.11.1968, s. 3.

by tímto rozhodnutím šel proti závěru ÚV KSČ. Dále delegace požadovala, aby se F. Hašek a František Kubíček z KV KSČ účastnili aktiva funkcionářů Texlenu. Oba dva se následně sjezdu zúčastnili. Nejprve hovořil ředitel závodu Texlen Rudník Oldřich Čermák, který označil OV KSČ Trutnov za dezorientovaný. Zároveň poukázal na to, že se v čele objevují lidé levicového směru, kteří přeceňují negace a chyby polednového vývoje. Současně OV KSČ vytýkal, že podává málo informací, a že není schopen řešit základní politické otázky. Na závěr vznesl požadavek, aby byly v polednovém vývoji přesně označeny antisocialistické síly v okrese a jak, byl ohrožen socialistický charakter okresu.⁷¹

Následně hovořil tajemník KV F. Kubíček, který zodpověděl obecné věci a F. Hašek zaujal stanovisko ke kritice OV. F. Hašek ve stanovisku obhajoval OV, jelikož několikrát vyjádřil své názory pomocí Krkonošské pravdy, Pochodně či provoláním všem občanům a členům strany. Dále OV KSČ organizoval besedy s představiteli politických stran. František Hašek také jednoznačně odmítl, že by na OV KSČ panoval rozkol. Přiznal, že se různé názory objevují, ale OV KSČ zatím vždy dokázal najít kompromis. Na závěr byla zvolena komise, která měla odjet do Prahy a na ÚV tlumočit stanovisko ke svolání sjezdu. Byl požádán i F. Hašek, aby s nimi do Prahy odjel. F. Hašek, ale nemohl odjet bez souhlasu OVKSČ, proto na zasedání požádal o jeho stanovisko. OV KSČ odsouhlasil, aby F. Hašek odjel s delegací do Prahy a napomohl ji k přijetí na ÚV KSČ.⁷²

Poté hovořil tajemník Hašek o jednáních se sovětskou armádou, kterého se v říjnových dnech zúčastnil. Velitele nejvíce zajímalo, jak probíhaly přípravy na oslavy VŘSR. OV KSČ zároveň přijal dálnopis, obsahující informaci, že by představitelé sovětských jednotek měli být pozváni na slavnostní večer. OV Trutnov pozvalo představitelé na slavnostní večeri, která se konala 6. listopadu. Po večeri následovala v Domě osvěty beseda s vojáky. Sedmého listopadu došlo v Trutnově v restauraci U Draka k napadení sovětských vojáků. Tuto událost vyšetřovala Veřejná bezpečnost. Na okrese se také objevil dopis, který nabádal k založení nové čisté marxistické organizace s názvem Gottwald.⁷³

⁷¹ SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, i. č. 82, kart. 20, f. 14, Zápis z 23. schůze předsednictva OV KSČ 12.11. 1968, s. 5–8.

⁷² Tamtéž, s. 9–10.

⁷³ Tamtéž, s. 12.

U příležitosti výročí 17. listopadu plánovali studenti různé demonstrace a stávkový, aby tyto tendence ÚV KSČ zastavilo, upozornilo dopisem všechny KV a OV KSČ, aby podchytily a zarazily tyto aktivity. F. Hašek svolal ředitel škol, aby je upozornil na tuto skutečnost. Zároveň požádal ředitele, aby dohlédli na to, že školy bude se studenty mluvit a demonstrace jim rozmlouvat a nejlépe i zakazovat. Demonstracím se na Trutnovsku podařilo zamezit. Srazu studentů v kulturním domě, ale zabránit nedokázali. Na sraz byli pozváni i představitelé ONV, MěNV a OV KSČ. Na plénu OV KSČ, konaného 29. listopadu, o diskuzi se studenty hovořil F. Hašek. Zmiňoval průběh akce, jaké otázky kladli studenti a i učitelé. Dále mluvil o tom, jak se po skončení akce odebral do kanceláře, kde musel vyřizovat nepříjemné hovory s rozhořčenými rodiči, kteří vyčítali OV KSČ, že zorganizovali akci a donutili žáky, aby byli ve škole po celou noc. Musel tedy vysvětlit, že se nejednalo o iniciativu OV KSČ, že tento sraz organizovali sami studenti a představitelé OV KSČ byli pouze přizváni. F. Hašek, poukázal na to, že se nejspíše někdo snažil pošpinit OV KSČ a obvinil ho z protisocialistických aktivit. Těchto obvinění a lživých zpráv bylo dle Františka Haška více. V následujících dnech hovořil o schůzce se studenty na OV. Následující týden byl obviněn studenty, že je označil za antisocialistické živly.⁷⁴

Další hovor byl od vedoucího tajemníka KV, který vyčetl OV, že se v Hradci Králové i v Pardubicích podařilo tyto srazy podchytit a ukončit, pouze Trutnov byl aktivní i za noci. Po zhodnocení situace požádal F. Hašek přítomné na zasedání pléna OV KSČ, aby se k situaci vyjádřili a navrhli řešení, co dělat s falešnými obviněními a nepravdivými zprávami, které se na okrese rozšiřují. Dalším bodem jednání bylo projednání rezoluce z listopadového zasedání ÚV KSČ. První, kdo se ujal slova, byl Vratislav Loukota, který zkritizoval chování ÚV i OV KSČ. Podle V. Loukoty se stále řešil pouze polednový vývoj. Loukota apeloval na přísedící, aby se začala řešit situace zejména v hospodářství a ekonomice, která se v posledních měsících zhoršovala. Velký problém viděl v zavedení pětidenní pracovní doby, na kterou nebyl systém připraven. Po V. Loukotovi se ujal slova Josef Janovec, který se vyjádřil zejména ke Krkonošské pravdě. Odsoudil názory, které tvrdily, že vedení a redaktoři Krkonošské pravdy

⁷⁴ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 29.11.1968, s. 30–36.

jsou kontrarevolucionáři. Zároveň ale nemohl plně souhlasit s tvrzením, že Krkonošská pravda byla v polednovém vývoji pomocníkem strany. V posledních měsících se v ní objevovaly články, které V. Loukota označil za politické jinotaje. Vrcholem označil prohlášení, ve kterém se psalo, že polistopadová politika je revizí polednové politiky. Tato prohlášení, podle V. Loukoty, napomáhaly destabilizaci situace. Proslov zakončil konstatováním, že by následující vývoj měl následovat myšlenky polednového vývoje zejména demokratizaci a maximální kolektivnost. Odsoudil návrhy, které mluvily o návratu politiky před leden, byl by to konec dobré politiky.⁷⁵

V. Loukotu následovali další diskutující, kteří se vyjadřovali v podobném duchu. Oldřich Hron zkritizoval počet rezolucí, které byly neustále posílány na ÚV KSČ. Domníval se, že díky tomu nemohou poslanci na ÚV řešit opravdové problémy a musejí se neustále zabývat jen těmito stížnostmi. Dále zhodnotil, podle informací, které měl z podniků, že většina rezolucí byla jen opsána z nějaké jiné rezoluce a že byl změněn jen název závodu. Svůj proslov zakončil tvrzením, že ZO se snaží řešit problémy mezinárodní politiky a zároveň i problémy ÚV, místo toho, aby začala řešit problémy uvnitř ZO.⁷⁶

Svým proslovem přispěl do diskuze i předseda ONV František Čermák. Největší problém viděl v hledání chyb. Všichni poslanci na všech správních stupních se snaží hledat chyby na druhých. Nikdo se nezajímá o to, jak se spojit, jak najít společnou řeč, kterou by se dalo získat dělníky a členy strany pro politiku KSČ. Zdůraznil, že je potřeba se dohodnout, jak které jevy vysvětlovat. Poukazoval i na projevy M. Jakeše a J. Hájka, kteří se v určitých názorech rozcházel. Vzněl dotaz, jak mají orgány strany tyto jevy vysvětlovat, když ani ÚV a jeho představitelé se neumějí dohodnout. Požadoval OV KSČ, aby se zasadil o prosazení rezoluce a jednotu OV.⁷⁷

Diskuzi uzavřel vedoucí tajemník OV František Hašek. Plénum OV KSČ následně schválilo rezoluci pléna OV a usnesení OV KSČ. Posledním bodem schválilo plénum Miloše Mikeše do funkce tajemníka OV NF z důvodu

⁷⁵ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 29.11.1968, s. 5–8.

⁷⁶ Tamtéž, s. 12–15.

⁷⁷ Tamtéž, s. 16–20.

požadavku krajského výboru NF, aby byli dva tajemníci na okresním výboru NF.⁷⁸

Na prvním prosincovém zasedání předsednictva OV KSČ byly opět řešeny stranické rehabilitace. Prvním návrhem byla částečná rehabilitace Oldřicha Jansy. Druhou byla úplná stranická rehabilitace Josefa Holance. Oba dva tyto návrhy předsednictvo následně schválilo. Dalším bodem zasedání byl návrh na udělení státního vyznamenání za vynikající práci pro dlouhodobého člena KSČ Jaroslava Procházku u příležitosti jeho osmdesátých narozenin. I tento návrh byl schválen. Během podzimu obdržel OV KSČ třináct přihlášek na přijetí za členy strany ze Státní pojišťovny ve Vrchlabí. V diskuzi na přihlášky reagoval Milan Wait, který upozornil předsednictvo OV před několika žadateli. Žadatele znal a konstatoval, že někteří z nich neměli vždy dobrý poměr ke komunistické straně. Zejména varoval před vedoucím pojišťovny Alexandrem Němečkem, který se podle slov M. Waita vybudoval za polednové politiky platformu proti SSSR. Dále M. Wait zhodnotil, že většina těchto žadatelů stojí právě za Němečkem, obával se tedy, že kdyby A. Němeček ze své funkce odešel, odejdou tyto žadatelé ze strany. M. Wait vyjádřil i obavy z A. Němečka. Označil ho za osobu, která se nezastaví před ničím ani před fyzickou likvidací. Předsednictvo se i na základě informací od M. Waita usneslo na tom, že pozastavuje třináct přihlášek za členy strany. Nejdříve mělo proběhnout prověření důvodů hromadného vstupu a až následně mělo dojít k jejich schválení.⁷⁹

Následně se předsednictvo zabývalo hlavními zprávami zasedání. Projednaly se požadavky zasloužilých členů strany. Návrhy pro předsednictvo byly přijaty na aktivu starých komunistů 28. listopadu 1968. Aktiv předložil předsednictvu pět bodů. V prvním bodě žádal předsednictvo OV, aby zveřejnilo dopis ÚV KSČ v Krkonošské pravdě. Dopis byl zveřejněn ještě před jednáním předsednictva. Druhým požadavkem bylo sjednání besedy starých komunistů a vybraných představitelů OV se zástupci sovětské posádky v Trutnově. K této záležitosti se jako první vyjádřil Stanislav Trejbal, kterému se jednání se sovětskými posádkami zdálo předčasné i přesto, že se jednalo o stanovisko, které

⁷⁸ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 29.11.1968, s. 27–29.

⁷⁹ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, i. č. 82, kart. 20, f. 14, Zápis z 27. schůze předsednictva OV KSČ 10.12. 1968, s. 3–5.

vydal ÚV společně s vládou. Vlastimil Zelený vznesla dotaz, zda je normální, aby skupina lidí vznášela připomínky a požadavky na OV. Na dotaz reagoval František Hašek, který zdůraznil, že nešlo o nějakou skupinu občanů, ale o aktiv starých zasloužilých členů strany, který označil za aktiv OV. Předsednictvo se shodlo na svolání besedy na úrovni stranického senátu, který by měl být doplněn o další členy strany. Aktiv kladl největší důraz na body, který obsahoval zhodnocení polednového vývoje na trutnovském okrese, zaujetí kritického stanoviska k srpnovým událostem a zveřejnění informací o průběhu normalizace na Trutnovsku. Předsednictvo se vyjádřilo ve shodě s názorem, který prosazoval ÚV KSČ. Nepovažovali za nutné vyjadřovat se nadále k situaci, která v srpnu nastala. Za vhodnější se OV jevilo veškerou pozornost dále věnovat dosažení normalizace a upevnění pozice socialismu v ČSSR. V podání zprávy o normalizaci předsednictvo nevidělo problém. Předposledním bodem staří komunisté doporučili OV, aby prověřila příčiny a průběh studentské stávkou na Trutnovsku a vyvodilo z ní patřičné závěry. Předseda OV Vlastimil Zelený se v rámci diskuze vyjádřil, že by bylo dobré doplnit informaci, že stávkou nedošlo na žádné škole v Trutnově k narušení výuky a nebyla porušena ani sociální zákonitost. Domníval se, že není nutné, aby byly zaváděny nějaké postihy vůči studentům, současně odmítl, jakékoli šetření. Milan Wait doplnil V. Zeleného tvrzením, že pražskou studentskou stávkou také nikdo neprošetřoval. Adolf Baudyš připojil svůj názor, ve kterém hovořil o tom, že z oficiálních pramenů vyplývalo, že stávka studentů byla hodnocena jako něco, co nebylo protistátní. V podobném duchu podle A. Baudyše hovořil i ministr školství Vladimír Kadlec. Zároveň ÚV nevydal žádné stanovisko, aby se něco začalo vyšetřovat. Ne všichni přítomní však souzněli s těmito názory. Josef Brychnáč souhlasil s aktivem, že stávku nelze nechat bez závěru. Zároveň požadoval, aby byli prošetřeni i komunističtí učitelé. S podobným názorem vystoupili i Václav Dobeš a František Hašek. Předsednictvo se však následně usneslo, že stávka studentů se na Trutnovsko dostala z Prahy, a že se OV podařilo se studenty dohodnout jen na jednodenní stávce, tudíž nemají, proč stávku dále prověřovat. Závěrečným bodem byl návrh starých komunistů, aby OV zapracoval listopadovou rezolucí ÚV do akčního programu trutnovského okresu. OV k tomuto bodu uvedlo, že

akční program je stále otevřený a bude tedy nadále doplňován závěry jak listopadového, tak i následujících plén ÚV.⁸⁰

Na aktivu se objevila kritika několika představitelů OV, zejména bylo kritizováno jejich chování za srpnových událostí. Největší kritika se snesla na hlavu předsedy OV Vlastimila Zeleného. Ten se k tomu vyjádřil v průběhu diskuze na prosincovém zasedání předsednictva. Označil jednoho z účastníků aktiva starých komunistů, že V. Zeleného a několik dalších představitelů OV nazval sebrankou, která je potřeba odstranit. Na toto obvinění reagoval vedoucí tajemník OV Hašek, který řekl, že není žádný důkaz, který by dokazoval, že někdo takto V. Zeleného a další označil. Zároveň souhlasil s tím, že se na aktivu objevilo několik stížností na vedení OV. Hašek dále uvedl, že na aktivu, který proběhl v srpnu, se V. Zelený nezachoval korektně vůči Metelkovi, který byl členem aktiva starých komunistů. Josef Brychnáč doplnil F. Haška s informací, že Metelka podal na V. Zeleného oficiální stížnost. J. Brychnáč hovořil o tom, že nejprve stížnost vůbec řešit nechtěl, poté ale Metelka přednesl stížnost i M. Jakešovi, který poté přiměl J. Brychnáče, aby se situací zabýval. Závěrem svého příspěvku dodal, že V. Zelený měl pravdu, protože Metelka svými názory straně nikdy nijak neprospěval. František Hašek diskusi ukončil s tím, že po novém roce má být svolána schůzka starých členů strany s OV, na které se mají tyto nepříjemnosti vyřešit. Předsednictvo s tímto návrhem souhlasilo a předseda OV ukončil zasedání.⁸¹

2.4 První zasedání trutnovského okresního výboru KSČ v roce 1969

V půlce ledna roku 1969 se konalo dvoudenní zasedání OV KSČ, a proto bylo svoláno neobvykle do Jánských Lázní. Důvodem byl rozsáhlý program, který muselo plénum probrat a zároveň bylo dle slov předsedy Zeleného více času na navázání osobních kontaktů. Pléna se zúčastnil mimo jiných i redaktor Rudého práva Ladislav Pacovský a vedoucí prvního oddělení KV KSČ Vladimír Houser. Nejprve přednesl František Kubíček úvodní referát zabývající se závěry prosincového pléna ÚV KSČ. Po jeho projevu byla zahájena diskuze. První, kdo se přihlásil o slovo, byl Ing. Oldřich Chalupa. Chalupa nejprve zhodnotil

⁸⁰ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, i. č. 82, kart. 20, f. 14, Zápis z 27. schůze předsednictva OV KSČ 10.12. 1968, s. 30, 9–11.

⁸¹ Tamtéž, 12–14.

celkovou politickou situaci, kterou označil za velmi vážnou. Poukázal na to, že ani toto zasedání přesně neví, od jakého konce začít a jaká stanoviska přijmout. Poukazoval na to, že vývoj politických událostí v poslední době šel mimo OV KSČ, proto doporučil, aby se OV snažil svými stanovisky události ovlivňovat, a dokonce stanout v jejich čele. Dále zdůraznil, že nastalá situace vyžaduje operativní řešení a zvýšenou aktivitu každého člena OV. Zdůraznil přitom, že je potřeba nového přístupu k vedení strany. Předložil návrh na nový styl rétoriky, která by měla oslovit větší masu lidí. Měla by být více progresivnější, odvážná a celkově omlazena. Závěrem se vyjádřil podrobněji zejména ke kádrovým změnám. Podle něho jedině změna funkcionářů přinese opětovnou jednotu strany, protože on je toho názoru, že v OV KSČ je několik funkcionářů, kteří již důvěru nezískají. Svůj příspěvek ukončil přáním dosáhnout co nejrychlejší konsolidace poměrů a co nejrychlejšího svolání sjezdu strany.⁸²

Další vystupující v diskusi byla Nad'a Nyklová, která úvodem poukázala na fakt, že i když se komunistická strana snažila vždy držet vedoucí úlohu strany direktivní způsobem, tak to v posledních měsících nefungovalo. Poukázala na fakt, že strana ztratila autoritu zejména u mladší generace. Autoritu místo celé strany získalo jen několik jedinců, zejména Svoboda, Dubček, Černík, Smrkovský, ale i další. Zdůraznila, že je tedy naprosto nutné, aby byla obnovena autorita strany, jelikož bez ní by strana nemohla existovat. Zhodnotila, že jen prostřednictvím dříve zmíněných představitelů je možné opětovně získat celé straně důvěru, proto s nimi musí strana dále spolupracovat. Následně zhodnotila polednový vývoj, na kterém poukázala, že měl více kladů než záporů. Vyjádřila tedy opačný názor, než několik politiků ÚV KSČ. Současně ale zdůraznila, že je potřeba, aby se smýšlení politiků změnilo. Místo opakovaného řešení polednové politiky by se měla začít řešit budoucnost republiky. V tomto bodě zdůraznila, že se to děje zejména na ZO, kde se opakuje stále téma polednové politiky a srpnových událostí. Základem pro ni bylo vytvořit fungující ZO, od kterých se mělo vše dále rozvíjet.⁸³

Dalším hovořícím byl zástupce mládeže Lubomír Šorm, který přečetl několik úryvků z dopisů, které v posledních dnech obdržel od mladých

⁸² SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 22. – 23. 11.1968, s. 2–6.

⁸³ Tamtéž, s. 7–8.

spoluobčanů. Všechny zprávy měly podobný obsah, týkaly se smrti studenta Jana Palacha, o kterém se hovořilo jako o tragické oběti, která našla poslední východisko, pramenící z bezmocnosti nad nastalými událostmi, v demonstrativním upálení. Studenti se zmiňují dále o beznaději a ztrátě naděje v národním měřítku a požadují zveřejnění stanoviska ÚV strany a vlády. Po přečtení studentských stanovisek se vyjádřil sám L. Šorm, který v mnoha věcech souhlasil se studenty, a požadoval vysvětlení, kde jsou antisocialistické síly, které dle slov představitelů strany mohou za smrt Jana Palacha. Hovořil o tom, že na tyto otázky studenti neustále požadují odpovědi a on neví, co jim říci. V odpolední části pléna byla projednávána zejména ekonomická a hospodářská situace na okrese. Byla jmenována komise, která měla pro okres vytvořit program ekonomického rozvoje.⁸⁴

Druhý den pokračovala debata o situaci komunistické strany na okrese Trutnov, ke které se vyjadřovali další členové OV. Nejvíce se jednalo o listopadové rezoluci ÚV KSČ a její přijetí. Nejprve hovořil Jaroslav Adamů, který se ve svém proslovu vracel zpět do historie a poukazoval na to, že se neustále opakuje. Velký problém viděl v různorodosti komunistické ideologie. Podle J. Adamů si každý stát si vykládal teorii po svém. Poté hovořil tajemník OV František Hašek. Apeloval na přítomné, aby vždy prosazovali usnesení ze zasedání plén a předsednictev OV. Uznal, že situace ve straně je velmi vážná a v některých ohledech dokonce v rozporu s principy života marxistické strany. F. Hašek poté hovořil o vývoji strany v celém stát a snažil se vysvětlit určité kroky nejvyšších představitelů. Proslov uzavřel slovy, že by se lidé neměli rozdělovat podle toho, zda je někdo levý nebo pravý, ale podle toho, jak přispívá k plnění směrnic strany.⁸⁵

Diskuzi uzavřel Milan Wait a požádal, aby F. Hašek objasnil chystané změny ve složení předsednictva OV a pléna OV. Nejprve byl rozebrán případ Jaroslava Bretta, který 6. ledna odjel na dovolenou do Itálie. Následně obdržel OV KSČ zprávu, že se J. Brett i s rodinou odstěhoval do Kanady. Předsednictvo OV navrhlo, aby bylo J. Brettovi prozatím pozastaveno členství ve straně a po prošetření by byl případně vyloučen. Dále měl být do pléna zvolen předseda

⁸⁴ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 22. – 23. 2.1969, s. 10–13.

⁸⁵ Tamtéž, 40–50.

OOR Trutnov Bohumil Hladík, který nebyl přítomen na zasedání OV z důvodu účasti na sjezdu ZO KSČ. Oba návrhy byly následně plénem schváleny. Poté se plénem OV zabývalo žádostmi o uvolnění z členství v předsednictvu OV z důvodu velké kumulace zodpovědných funkcí a velkého přetížení. Prvním z žádajících byl předseda JZD Hostinné V. Hromádka, který o uvolnění žádal několikrát i kvůli tomu, že přestával mít čas vykonávat svoou funkci v družstvu. Bylo tedy navrženo, aby Václava Hromádku nahradil v předsednictvu OV Josef Puhlovský, aby zůstalo zachováno zastoupení družstevníků.

Druhým žádajícím byl místopředseda MěNV Vrchlabí Jaroslav Nesvadba, který požádal o uvolnění z důvodu vykonávání několika náročných funkcí, které vyžadují aktivní práci, takže je pracovní velmi vytížen. Navrhl, aby byl místo něho zvolen do předsednictva OV opětovně předseda ONV v Trutnově František Čermák. Plénem opět oba návrhy jednomyslně schválilo. Poslední, kdo požádal o uvolnění, byla Marie Dřimalová. Důvodem odchodu měly být osobní problémy, které chtěla vyřešit odstěhováním se z okresu. Plénem její důvody pochopilo a z pozice ji uvolnilo. Nahradil ji tajemník OV KSČ Josef Janovec, který ve své funkci většinu zasedání předsednictva beztak absolvoval. Následně plénem obdrželo návrh na usnesení, které bylo po dílčích úpravách schváleno.⁸⁶

2.5 Jarní plenární zasedání OV Trutnov

Na počátku dubna bylo svoláno mimořádné zasedání pléna OV KSČ. Důvodem byl tzv. hokejový týden. Se situací na okrese seznámili přítomné zástupci VB Gruber a Samek. První hovořil náčelník městského oddělení VB Trutnov Gruber, který popsal situaci ve večerních hodinách 28. března 1969. Upřesnil, že se před kasárnami nacházel jen jeden nákladní vůz – ne několik, jak uváděli některé zvěsti. Zároveň potvrdil, že u kasáren nebyli přítomní jen trutnovští občané, ale i obyvatelé Žaclěře, Úpice a Svobody nad Úpou. Dále objasnil aktivity příslušníků VB během večera. Hlídky byly poslány, aby chránily památník tanku, vstup ke kasárnám, na náměstí a do České čtvrti. Nejhorší situace byla u kasáren, kde občané házeli do objektu i nějaké výbušniny. Dále bylo u kasáren mnoho osobních aut, která troubila a houkala. Lidé přinášeli různé transparenty s hesly, které měla povětšinou sportovní ráz. Po půlnoci se dav

⁸⁶ SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 22. – 23. 2.1969, s. 41–56.

pomalou začal rozcházet. Hlídky byly ponechány na místech do čtyř hodin ranních. Špatná situace nastala i v Horním Starém městě, ve kterém bylo zničeno několik zahrádek, ze sovětského Gazu byly vytrhány kabely a vypuštěny pneumatiky. Pachatelé byli v následných dnech pochytáni a bylo s nimi zahájeno šetření. V následných dnech se situace zlepšila a další incidenty již nebyly hlášeny.⁸⁷

Zástupce náčelníka okresního oddělení VB Samek hovořil nejprve o situaci na okresu. Vzápětí po zápase se na okrese objevilo několik podobných incidentů. Hlavním důvodem, proč k nim došlo, bylo podle Samka nízké procento dořešených případů s těmito chuligány od srpnové okupace. Výtržníci si prý dovoľovali čím dál více. Dalším problémem bylo, že vedení OV KSČ situaci podcenilo, neudělala se žádná preventivní opatření. Samek také upozornil na skutečnost, že bylo vystřeleno ze samopalu, dále se objevily výstřely z pistolí, na některých místech byly využity i světlice a dělobuchy. Nebylo zjištěno, kde občané zbraně sehnali⁸⁸

Další plenární zasedání okresního pléna se konalo 19. dubna 1969. Hlavním tématem bylo projednání usnesení plenárního zasedání ÚV, ze 17. dubna 1969. Zasedání OV KSČ se účastnil i tajemník ÚV KSČ Václav Hůla, který seznámil přítomné s usnesením ÚV KSČ. První, kdo se v průběhu diskuze ujal slova, byl Josef Brychnáč, který zdůraznil, že je potřeba vytvořit podmínky pro lepší a důkladnější plnění listopadové rezoluce. Upozornil, že se začínají objevovat tendence vracení stranických legitimací. Současně sdělil, že bude potřeba se na základě listopadové rezoluce s některými členy rozloučit, a to zejména s těmi, kteří poškozují stranu svým chováním na veřejnosti. Některé bude podle J. Brychnáče nutno ze strany vyloučit. Dále podotkl, že by měly být napravovány chyby, které byly udělány v průběhu polednového vývoje.⁸⁹

Dalším, kdo se na zasedání vyjádřil, byl Jan Němec, který byl velmi nadšen z událostí, které v průběhu dubna nastaly. Vyzdvihl projev nově zvoleného

⁸⁷ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 3.4.1969, s. 1–2.

⁸⁸ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 3.4.1969, s. 2–3.

⁸⁹ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 18. 4.1969, s. 2–5.

prvního tajemníka ÚV KSČ Gustáva Husáka, který hovořil o polednové politice. J. Němec nejvíce ocenil, že Gustáv Husák občanům sdělil, že se nechystají změny toho pozitivního, co polednová politika přinesla. Současně řečník zdůraznil, že události, které nastaly v průběhu roku 1968, byly v něčem horší než 50. léta. Kritizoval zejména chování ÚV KSČ vůči tzv. kolaborantům a zrádcům. Kritika směřovala na dlouhé čekání s vydáním prohlášení o těchto soudruzích. Obhajoval V. Biřáka, D. Koldera a další, kteří podle slov J. Němce, nebyli nikdy kolaboranty, byli jen neprávem obviněni a ÚV ponechal občanům dlouhý čas k jejich urážení. Na závěr apeloval na trutnovský okresní výbor strany, aby především usiloval co nejvíce hovořit s členy strany, kteří ještě nevědí, na jakou stranu se přiklonit a snažil se je navést na cestu, kterou prosazuje ÚV strany.⁹⁰

Poté hovořil člen OKRK Bruno Němec, a sice o třech skupinách lidí, které se ve straně vytvořily. První skupinou byli straníci, kteří pilně a pečlivě plnili veškerá usnesení ÚV KSČ a bezmezně stranu podporovali. Druhou skupinou byli čekající příslušníci strany, kteří úplně přesně nevěděli, jak se v této situaci zachovat. Podle B. Němce to bylo naprosto nepřijatelné a nesmyslné, ale podle dopisu ÚV bylo umožněno občanům, kteří se nemohli zorientovat, vyčkat. Poslední skupinou byli straníci, kteří pracovali proti usnesením a nařízením ÚV. B. Němec zároveň shrnul, že na okrese Trutnov se neobjevil nikdo ze třetí skupiny občanů. Dále v referátu hovořil o přílišné toleranci strany, která v roce 1968 nastala. Vyjádřil se, že by se strana měla začít řídit stanovami. Závěrem podotkl, že každý občan, a zejména komunista, by si měl uvědomit, kde je jeho místo, zorientovat se v situaci, a přiklonit se opětovně na stranu Sovětského svazu a hájit jeho ideologii.⁹¹

Delším referátem přispěl k jednání tajemník OV KSČ Josef Janovec, který hovořil o členské základně komunistické strany. Nejprve zmínil, že mu dnes bylo vráceno sedm stranických legitimací od jednoho předsedy ZO KSČ. Členové vrátili legitimace zejména kvůli nespokojenosti se současnými opatřeními vedení strany. Janovec se poté věnoval statistice odchodu členů ze strany za uplynulých devět let. V roce 1960 odcházelo ze strany průměrně osm členů měsíčně, v roce

⁹⁰ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 18. 4. 1969, s. 5–7.

⁹¹ Tamtéž, 7–8.

1968 to bylo 27–28 členů. V prvním čtvrtletí roku 1969 bylo měsíčně odevzdáno průměrně 42 legitimací. Dále se zmínil o počtech straníků na Trutnovsku. Na konci roku 1968 bylo ve straně evidováno 15 261 členů, k 31. březnu se tento počet snížil o 377 členů. Většina členů, kteří legitimace odevzdávali, byli mladí lidé, kteří do strany vstoupili v posledním desetiletí. Závěrem se zmínil o vztahu občanů k Sovětskému svazu. Zkritizoval, že se objevilo několik případů, kdy někdo znehodnocoval postavení Sovětského svazu a urážel ho. Dotyční nebyli nikdy potrestáni. Na druhou stranu, ve chvíli, kdy na schůzi někdo obhajoval a podporoval Sovětský svaz, bylo na něj nahlíženo jako na zrádce a kolaboranta. Požadoval změnu těchto názorů a návrat k přátelství se Sovětským svazem.⁹²

Posledním přispěvatelem byl tajemník OV František Hašek, který hovořil o koordinačním sezení ZV ROH, kterého se účastnil. ZV ROH se usnesl, že bude požadovat na MV NF, aby se oslava 1. května v Trutnově nekonala. Chtěli uskutečnit pouze kulturní program v parku, ale podle slov F. Haška nestáli o nikoho, kdo by se jim snažil promlouvat do duše. Hašek dále popisoval zasedání odborářského výboru, na kterém mělo dojít i k zesměšňování komunistické strany. Podle Haška bylo jen málo členů, kteří se strany zastali a snažili se ostatním přítomným věci vysvětlovat. Závěrem zhodnotil, že cesta vysvětlování a obhajoby bude zdlouhavá a náročná. Předseda OV následně uzavřel diskuzi a Vratislav Loukota přečetl stanovisko pléna OV KSČ, ve kterém se trutnovská stranická organizace ztotožnila se závěry pléna ÚV. Bylo akceptováno ještě důkladnější dodržování a řízení strany podle listopadové rezoluce. Nakonec se obracelo k mládeži, dělníkům, rolníkům a dalším, komunistům na okrese podpořit úsilí ÚV KSČ a zajistit všem spokojenou budoucnost.⁹³

2.6 Květnové zasedání OV KSČ Trutnov

Na 31. května 1969 bylo naplánováno mimořádné zasedání pléna OV KSČ Trutnov. Jednání se účastnil mimo jiné člen ÚV KSČ Jindřich Uher, který seznámil přítomné se závěry dvoudenního zasedání ÚV KSČ. Situaci poté přiblížili členové OV František Hašek a Milan Wait, kteří se jednání ÚV KSČ v Praze také účastnili. Doplnil je další účastník, člen trutnovského OKR KSČ Stanislav Švec, který zároveň přednesl stanovisko OKRK k dodržování závěrů

⁹² SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 18. 4.1969, s. 8–9

⁹³ Tamtéž, s. 10–12.

dubnového plenárního zasedání OV KSČ. OKRK považoval přístup k plnění závěrů únorového a dubnového pléna OV za neuspokojivý. OV KSČ nevyžadovalo dostatečné plnění od členů a pracovníků OV, ale ani od komunistů v mimostranických orgánech. OKRK se shodl na několika bodech, které předložil OV KSČ a doporučil jejich schválení.

Prvním bodem bylo uvolnit předsedu OV KSČ Vlastimila Zeleného z funkce a následně tuto funkci zrušit. Za druhé bylo doporučeno OV KSČ, aby zhodnotil všechny členy OV a řešil situaci s těmi členy, kteří odmítají prosazovat listopadovou rezoluci a závěry dubnového pléna, nebo dokonce vystoupili proti ní, jak to udělal pracovník z Tesly Vrchlabí Mejsnar. Ve třetím bodě prosazovala OKRK, aby OV KSČ zvýšil svou aktivitu vůči ZO KSČ a plně zapojil do tohoto úsilí svůj aparát. Další body se zabývaly zejména ONV a MěNV. Pracovníci OV se měli zaměřit na objektivní a obsáhlé zhodnocení práce komunistů na ONV a MěNV, zajímat se zejména o jejich přístup k listopadové rezoluci. Posledním bodem OKRK sdělil, že budou dbát na „*zásady demokratického centralismu, vnitrostranické demokracie, prosazování marxismu – leninismu a proletářského internacionalismu.*“⁹⁴

Do diskuze se zapojil i Jan Němec, který se věnoval především ekonomice a špatnému zásobování obchodů jak na okrese, tak v celé republice. Zkritizoval, že pracovní síla musí být doplňována polskými občany, kteří sice velmi dobře pracují, ale nejedná se o stabilní sílu. Poté velmi negativně hodnotil působení dělníků na vedení závodů. Jako příklad uvedl oslavy 1. a 9. května, kdy se snažily skupinky dělníků přimět vedení, aby nevěšelo sovětské vlajky vedle těch československých.⁹⁵

Vystoupil rovněž člen ze skupiny starých komunistů. Skupinu označil ve straně za nejvíce utlačovanou a obviňovanou stranu v polednovém vývoji, protože byla utlačována pravicovými oportunisty. Konstatoval, že má dokumenty, které potvrzují, že se ve vedení trutnovského okresu usadila pravice, která zneužila svou pozici a vliv v Krkonošské pravdě a tím ovlivňovala dění a myšlení občanů v okrese. Následovalo prohlášení, že je nutné, aby komunistická

⁹⁴ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis z mimořádného zasedání 31. 5.1969, s. 6–54

⁹⁵ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis z mimořádného zasedání 31. 5.1969, s. 56–58.

strana měla vliv na vydávání Krkonošské pravdy, a ne aby OV stále opakoval, že strana nemá nad touto sférou žádný vliv. Za pravicového oportunistu v referátu označil Vladimíra Wolfa, Rudolfa Jičina a Milana Vašíčka, kteří měli psát články, které nejvíce útočili proti starým komunistům. Kriticky hodnocen byl na zasedání také nepřítomný předseda OV KSČ Vlastimil Zelený.⁹⁶

Dalším diskutujícím byl Josef Brychnáč, který se účastnil studijní cesty do Sovětského svazu, zaměřenou na získání zkušenosti zejména z kontrolní práce. Cestu podnikl s dalšími zástupci ČSSR, z každého kraje byl vybrán jeden účastník. J. Brychnáč seznámil přítomné s fungováním komunistického aparátu v Sovětském svazu. Nejvíce ho zaujalo naprosto dokonalé plnění a dodržování toho, co přijme ÚV. Dále hovořil zejména o jejich kádrovém systému, který je podle J. Brychnáče daleko obsáhlejší než ten československý. Poté se vyjádřil k dění na okrese, jedinou možnou cestu viděl v kádrových změnách na předsednictvu OV. U některých by podle J. Brychnáče mělo dojít k úplnému vyloučení ze strany a možnému postihu i ze strany VB. Následně se vyjadřovalo několik členů OV, většina referátů měla stejný obsah, důkladné zhodnocení a revize práce předsednictva OV a absolutní dodržování rezolucí ÚV.⁹⁷

Velmi otevřeně hovořila Augusta Matěnová, která nejprve zhodnotila činnost a postoj vedoucího tajemníka OV Františka Haška. Ten podle A. Matěnové vždy prosazoval linii, která byla nastolena ÚV strany. Následně hovořila o vyjadřování F. Haška, které bylo vždy dobré a napomáhalo sjednocovat OV. Na druhou stranu se velmi kriticky se vyjádřila k předsedovi OV Vlastimilu Zelenému, od kterého očekávala, že se na plénu bude snažit obhájit a vysvětlit své postoje, které byly podle A. Matěnové někdy proti straně. Hodnotila velmi negativně, že V. Zelený nedorazil na zasedání a ani neposlal omluvu. Nakonec doplnila, že poté, co se sjednotilo předsednictvo ÚV KSČ je teď na okresech a krajích, aby vedoucí komunisté v nich udělali to stejné. Kladně zhodnotila M. Waita a B. Němce, kteří se na plénech vyjadřují, a ona díky tomu může zjistit, jaké mají postoje. Zbytek předsednictva zkritizovala za nízkou aktivitu. Na referát Matěnové reagoval František Čermák. Poukázal na komisi,

⁹⁶ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis z mimořádného zasedání 31. 5.1969, s. 64–66

⁹⁷ Tamtéž, s. 78–82.

kteřá byla ustavena na KV KSČ v Hradci Králové a měla prověřit chování představitelů ONV včetně jeho samého. Čermáka, který v proslovu hovořil o své politice, kterou se snažil před ostatními členy OV obhájit. Na jeho obhajobu reagovala Šolcová, která zkonstatovala, že kdyby F. Čermák obhajoval stranu stejně, jako obhajoval sebe, vypadalo by to na okrese úplně jinak. Poté následoval proslov dalších členů předsednictva OV, kteří hovořili o nejednotnosti OV. Objevila se opětovně kritika Zeleného a dalších, kteří se neustále zastávají polednové politiky a obhajují svůj názor, že na Trutnovsku žádný pravicový oportunistus není a nebyl.⁹⁸

S vlastním hodnocením jednotlivých členů předsednictva OV KSČ poté vystoupil Bruno Němec. Podpořil postoje a názory F. Haška, J. Janovce, M. Waita a J. Brychnáče. Vyzdvihl také projev Milana Wintera, který i přes svůj nízký věk pochopil podle Němcova názoru smysl komunismu a jeho hlavní princip, kterým je kázeň. Pochvalu získal Winter i za to, že se v průběhu roku 1968 nedezorientoval, ale udržel se na správné straně cesty k socialismu, což mnoho mladých komunistů nezvládlo. Na závěr diskuze se ujal slova Josef Hořčíčka. Zkonstatoval, že jakožto instruktor KV strany pro okres Trutnov byl účasten mnoha jednání jak na okrese, tak i v kraji. Zhodnotil, že politická situace na Trutnovsku je jednou z nejsložitějších ve Východočeském kraji. Hlavním důvodem je podle Hořčíčky nejednotnost okresního výboru strany a obzvláště jeho předsednictva. Hořčíčka dospěl k závěru, že okresní předsednictvo KSČ nemůže v současném složení dále pracovat a mělo by rezignovat. Plénum OV by mělo rezignaci celého předsednictva OV KSČ přijmout. Navrhoval jmenovat komisi, která návrh na nové složení předsednictva předloží. Poté se Hořčíčka vyjádřil velmi kriticky k předsedovi ONV F. Čermákovi. Připomněl, že se účastnil v dubnu zasedání ONV, na kterém byl Čermák velmi kritizován; byl mu vytýkán nestranický a nekomunistický přístup k zabezpečování politiky strany. Hořčíčka také označil Čermáka za člověka, který je zodpovědný za obsahové zaměření Krkonošské pravdy. Po ukončení Hořčíčkova referátu, který opakovaně apeloval na přítomné a aby odvolali předsednictvo OV, a aby se snažili nastolit klid a jednotu ve straně. Poté nechal F. Hašek hlasovat o zproštění předsednictva OV KSČ Trutnov funkce. Všemi členy OV byl tento návrh schválen. Následně

⁹⁸ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis z mimořádného zasedání 31. 5.1969, s. 90–115.

byla ustanovena sedmičlenná komise pro doporučení zpracování návrhu na složení nového předsednictva OV. Komise navrhla jména a v tajném hlasování bylo zvoleno jedenáct nových členů předsednictva OV: jmenovitě F. Hašek, J. Janovec, Ing. F. Kubiček, V. Dobeš, M. Wait, J. Němec, J. Puhlovský, S. Trejbal, J. Vít, Ing. O. Chalupa, A. Baudyš.⁹⁹

Na závěr bylo Josefem Janovcem přečteno usnesení plenárního zasedání. Z důvodu konsolidačního procesu ve straně i společnosti bylo nutné zvolit nové předsednictvo OV, které bude následovat cestu k provádění stranické práce podle přijatých marxistických zásad a principů. Závěry pléna ÚV KSČ považovalo plénum OV za naprosto závazné.¹⁰⁰

2.7 Kádrové změny z léta roku 1969 na OV KSČ Trutnov

Červnové zasedání okresního pléna bylo zahájeno 24. června 1969 a po zrušení funkce předsedy taj učinil tajemník OV Josefem Janovcem. Prvním bodem jednání bylo přednesení zprávy o činnosti předsednictva okresního výboru KSČ, dále byl projednán jednací řád OV a návrh zásad činnosti OV. Nejdůležitějším a nejdelším tématem byly kádrové změny. Nejprve byly předneseny návrhy na kádrové změny v komisi OV KSČ pro práci s mládeží. Poté byly předneseny další kádrové návrhy na uvolnění z funkcí na přijetí do funkcí. Zpráva o činnosti předsednictva OV se zabývala zejména funkcí nového předsednictva, které bylo zvoleno 31. května.¹⁰¹

Předseda komise okresního výboru pro práci mezi mládeží předložil plénu návrh na uvolnění Květoslavy Pavlové, Hradeckého a Schreiberera, kteří měli být nahrazení novými členy. Návrhy na doplnění vedení okresního orgánu mělo předložit předsednictvo OV v co nejkratším čase. Všichni tři členové byli plénem z komise uvolněni. Dalšími kádrovými změnami bylo uvolnění Václava Dobeše z funkce tajemníka a člena POV KSČ kvůli jeho dlouhodobým zdravotním komplikacím. Bylo rozhodnuto, že V. Dobeš bude po dobu rekonvalescence uvolněn z funkce tajemníka OV. Po jeho uzdravení mělo plénum OV předložit návrh na jeho další zařazení. Návrh byl schválen jednomyslně Dočasně byl V.

⁹⁹ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis z mimořádného zasedání 31. 5.1969, s. 120–143.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 144

¹⁰¹ SOKA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis z plenárního zasedání 24. 6.1969, s. 6–8.

Dobeš v předsednictvu OV KSČ nahrazen Vladimírem Klimkem. Následně byl přijat Milan Wait do funkce staršího instruktora v aparátu OV KSČ. Rozkovec Jindřich byl naopak uvolněn z pléna OV KSČ.¹⁰²

Na letních zasedáních OV KSČ se kádrové otázky opakovaně probíraly. Na srpnovém mimořádném zasedání pléna OV KSČ bylo předloženo několik návrhů, kdo má nahradit V. Dobeše ve funkci tajemníka pro ideologické otázky. Největším adeptem se stal M. Wait, který se od listopadové rezoluce pevně držel stanov, které vydával ÚV a jako člen OV se účastnil veškerých schůzí pléna i předsednictva OV. Návrh M. Waita do funkce tajemníka byl jednomyslně schválen. Velké kádrové změny měly být provedeny také i na okresním národním výboru, jak o tom pojednává následující kapitola.¹⁰³

¹⁰² SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis z plenárního zasedání 24. 6.1969, s.9–15.

¹⁰³ SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis z mimořádného zasedání 4. 8.1969, s. 40–48.

3 Okresní národní výbor Trutnov

Poslední část práce se věnuje zasedáním Okresního a Městského národního výboru v Trutnově. Zabývá se nejdůležitějšími tématy, která se v této době řešila. Zároveň sleduje složení jednotlivých rad a jejich proměnu.

3.1 Jednání ONV Trutnov na podzim roku 1968

První zasedání rady ONV po okupaci proběhlo 3. října 1968. Schůzi zahájil předseda ONV František Čermák. Hlavním tématem byla činnost odboru státních financí a návrh na federalizaci státu.¹⁰⁴ Rada ONV se ztotožnila s návrhem na federalizaci státu a zadala Františku Salavcovi, Vojtěchu Láškovi a Antonínu Justovi úkol projednat daný návrh a stanoviska k federalizaci s MěNV a zároveň vytvořit komisi, která zanese stanovisko trutnovského ONV do vládního návrhu tak, aby mohl být do 11. listopadu doručen Východočeskému KNV v Hradci Králové.¹⁰⁵

V průběhu října očekávalo Trutnovsko i celá země oslavu výročí Československé republiky. Vláda ČSSR rozhodla, že u příležitosti výročí měly ONV udělit ocenění; plakety měli dostat účastníci I. a II. odboje, účastníci bojů ve Španělsku, účastníci bojů za práva dělnické třídy a občané, kteří se zasloužili o výstavbu státu ve veřejných a politických funkcích, kultuře a společenském životě. Poslanci ONV navrhli v Trutnově 35 občanů, kteří dlouhodobě velmi obětavě plnili své funkce a úkoly a podíleli se na veřejných činnostech. Rada ONV na říjnovém zasedání ale všechny návrhy neschválila. Hlavním důvodem bylo, že někteří z navrhovaných byli příliš mladí lidé, kteří sice dobře pracovali, ale jen deset let, což byla podle rady příliš krátká doba. Naopak doplnili návrh o další dva pracovníky z řad ONV. Poté, co bylo vyřešeno udílení medailí, začala rada jednat o vlastní přípravy organizace 50. výročí vzniku republiky, které se mělo stát příležitostí pořádání manifestačních oslav.¹⁰⁶

Mělo jít o jednu z prvních velkých akcí, kterou ONV organizoval od vstupu armád Varšavské smlouvy do Československa. V tomto duchu se vyjadřovali poslanci při zasedání: „*Příchod vojsk podstatně změnil původní rámec ideového*

¹⁰⁴ SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 337, zápis z 19. schůze rady ONV Trutnov 3.10.1968, s. 1.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 3.

¹⁰⁶ Tamtéž, s.5.

*pojetí vzpomínek a oslav, který vtiskl nadcházejícím výročím nový masový politický význam.*¹⁰⁷ Na to navazuje prohlášení: „*Toto výročí se stává nyní součástí úsilí všeho našeho lidu o urychlenou normalizaci poměrů v zemi ...*“¹⁰⁸ Je vidět, jak velmi důležité bylo pro radu ONV, aby se tyto akce podařily, a aby nedošlo k žádným protestům. Opět byla zmíněna i normalizace situace, což napodobovalo prohlášení Gustava Husáka o normální situaci, které zmínil o měsíc dříve na mimořádném sjezdu komunistické strany Slovenska v Bratislavě. Samotnou organizací jednotlivých oslav měly být pověřeny jednotlivé závody a školy. Měly se postarat o to, aby jejich budovy a prostory byly řádně vyzdobeny, současně s tím měly zařídit, aby si pracovníci, učitelé a žáci vyslechli projev prezidenta ze zasedání na hradě. Školy se také měly zaměřit na prohloubení vědomí žáků o státnosti, socialistickém vlastenectví a internacionalismu. Další důležitou součástí oslav 28. října mělo být vysazení tzv. Stromů republiky, o to se postaraly školy, národní výbory a společenské organizace. Slavnostní zasedání OV KSČ, OV NF a ONV se mělo uskutečnit 26. nebo 27. října 1968. Při této příležitosti měli ocenění převzít pamětní plakety. Velký důraz byl v přípravách kladen na kulturní instituce a tisk. Novinové články měly zajistit co největší propagaci oslav 50. výročí vzniku ČSR a současně vysvětlovat význam památné události. Krkonošská pravda měla informovat o všech akcích, které se k oslavám vztahovaly.¹⁰⁹

Průběh samotného výročí započal slavnostním plenárním zasedáním, hlavním programem bylo zhodnocení vývoje republiky v uplynulých padesáti letech. Na kterých byly předány pamětní medaile. Po zasedání se konaly různé akce například akademie, koncerty, divadla či sportovní soutěže. Na školách probíhaly kulturní programy mládeže, zejména recitace či zpěv. Pro další kulturní vystoupení v rámci zasedání bylo využito místních souborů LUT. Na většině těchto akcích byly přednášeny referáty, o které se postarali zástupci ONV. Těch se zúčastnilo velké množství občanů a mládeže. V některých obcích pořádaly oslavy organizace například SDH v Bernarticích. V den výročí bylo také vysazeno 168 Stromů republiky. Největší zásluhu měl na vysazení tolika

¹⁰⁷ SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 337, zápis z 19. schůze rady ONV Trutnov 3.10.1968, s. 5–6.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 6.

¹⁰⁹ SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 337, zápis z 19. schůze rady ONV Trutnov 3.10.1968, s. 3.

stromů odbor školství ONV, který pro každou školu zajistil lípu k zasazení. V některých obcích byla k tomu organizována sešlost, jinde ji vysadily jen samotné školy. Plénum zhodnotilo, že organizace jak ze strany ONV, tak NF byla připravena v rámci daných možností, s maximální péčí. Pokud jde o množství účastníků, bylo konstatováno, že odpovídalo významu oslavy.¹¹⁰ MěNV doplnil, že největší obdiv a pochvalu zaslouží starší generace trutnovských občanů, kteří se podíleli na přípravách oslav nejpilněji. Předseda MěNV Jaroslav Šverák podotkl, že mladší generaci chybí elán a politické vědomí.¹¹¹

Zhodnocení provedla rada ONV na zasedání 20. prosince 1968. Rada ONV nejprve uvedla, že se výročí a s ním spojené oslavy povedly. Jeden z řečníků vyjádřil názor, že by příště veškerá organizace neměla spadat jen na bedra ONV, ale spíše na jednotlivé městské a místní národní výbory. Bylo proto navrženo, aby se více zapojily zejména složky NF ve městech a obcích, zatímco okresní národní výbor by jejich činnost pouze koordinovat. Rada připravila zprávu o zhodnocení výročí pro plenární zasedání ONV. Plénum nejdříve vyhodnotilo přípravy akce, na kterých se začalo pracovat již na počátku roku 1968. Průběh prací šel velmi dobře až do srpnových událostí, které ovlivnily jak chod příprav, tak hlavně vzhled obcí a měst, které byly vojsky poškozeny. Největší problém bylo, že se obyvatelé obcí nevraceli do příprav s takovým nadšením, které panovalo před osudným 21. srpnem. Proto se muselo konání oslav přizpůsobit nové situaci.¹¹²

Dalším bodem říjnového zasedání rady ONV bylo projednání dopisu, který na ONV zaslal ředitel OSP Trutnov Oldřich Krčmář, ve kterém žádal radu ONV, aby ho uvolnila z pozice ředitele. Důvodem jeho žádosti byla jeho zhoršující se pozice v rámci podniku. Bylo mu vytýkáno, že byl pouhým mlynářem bez kvalifikace a zároveň že zneužíval své pozice k osobnímu prospěchu. Nejvíce mu však bylo vyčítáno, že sloužil u ministra vnitra v době, kdy byl generálním tajemníkem ÚV KSČ Rudolf Slánský. Z těchto důvodů požádal Krčmář o odvolání z funkce k 31. prosinci 1968. Po přečtení dopisu se rada dohodla vypsát

¹¹⁰ SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 337, zápis z 21. schůze rady ONV Trutnov 24.10.1968, s. 5.

¹¹¹ SOKA Trutnov, Zápis ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 8. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 29. října 1968, s. 5.

¹¹² OKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 338, zápis z 25. schůze rady ONV Trutnov 20.12.1968, s. 2.

na obsazení místa ředitele OSP konkurz.¹¹³ V průběhu podzimu proběhlo přijímací řízení a 12. prosince obdržela rada ONV doporučení, aby byl Oldřich Krčmář odvolán a na místo dosazen František Bauer. Rada návrh přijala a usnesla se na jmenování Františka Bauera novým ředitelem OSP.¹¹⁴

Říjnové plenární zasedání ONV se věnovalo zejména vyhodnocení soutěže národních výborů na počest 50. výročí vzniku ČSR a přípravou a zajištěním nového školního roku.

V druhé půlce zasedání ONV se řešily například žádosti o rehabilitace, které byly podány na ONV. Hodnotila se i činnost městských orgánů v období od 21. do 30. srpna 1968.¹¹⁵ V průběhu zasedání si poslanci referát předsedy ONV Františka Čermáka. Věnoval se v něm rozboru činnosti rady a překonání složité situace, která nastala po srpnu 1968. Čermák se vyjádřil, že lepší budoucnost závisí na zásadách polednového vývoje. Při projevu kladl velký důraz na jednotu, kterou bylo možno udržet jen, když by v Československé socialistické republice vládli legálně zvolení zástupci lidu – L. Svoboda, A. Dubček, O. Černík a další. Ti měli plnou důvěru občanů. Současně však zdůraznil, že je nutnost dodržovat moskevský protokol zůstává nadále, a to z obou stran. Referát byl přijat s velkým zájmem a následně kladně hodnocen. V průběhu diskuze vystoupil Vojtěch Lašek, který doplnil, že největší důraz by měl být kladen na normalizaci poměrů zejména ve školství a kultuře, čehož bylo možno dosáhnout jen za předpokladu oboustranného dodržování moskevského protokolu, jak zmínil ve svém projevu již František Čermák. V průběhu plenárního zasedání ONV byla předána pamětní plaketa Jakubcovi za rozvoj socialistického obchodu v okrese Trutnov. Závěrečného proslovu se opět ujal předseda ONV, který se v projevu vrátil k srpnovým dnům a zdůraznil, že zásluhou příslušníků Veřejné bezpečnosti a národním výborům a ve spolupráci s občany se podařilo v krizových dnech udržet situaci pod kontrolou, takže nikdo z občanů okresu nepřišel o život a nebyl ani těžce zraněn. Dále poděkoval členům všech orgánů ONV a MěNV za

¹¹³ SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 337, zápis z 19. schůze rady ONV Trutnov 3.10.1968, s. 2.

¹¹⁴ SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 338, zápis z 24. schůze rady ONV Trutnov 12.12.1968, s. 4.

¹¹⁵ SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 337, zápis z 19. schůze rady ONV Trutnov, 3.10.1968, s. 5.

uvědomělost a kázeň, následně se krátce zmínil o odchodu vojsk a ukončil zasedání.¹¹⁶

Další jednání rady ONV proběhlo 24. 10. 1968; hlavní bodem programu byla úprava platů zaměstnanců ONV. Během října byla provedena na všech patnácti odborech ONV prověrka. ONV prodiskutovalo otázku vzdělávání a zaměstnávání vedoucích odborů, kteří neměli splněné požadované vzdělání. Dále se řešilo, komu bude udělena výjimka ze vzdělání. Rada schválila, že pracovníci přijímaní do zaměstnání na ONV měli být vybíráni nejprve ve vnitřním konkurzu a až poté měl být vyhlášen veřejný konkurz. Pokud se jednalo o pracovní místo mimo ONV, musely být dodrženy podmínky předepsaného vzdělání. Výjimku mohlo udělit pouze ONV po předchozím projednání v ZV ROH.¹¹⁷

Další body, které rada na tomto zasedání řešila, byly věnovány zejména finanční pomocí ONV určené místní organizaci Pionýra a záštitě nad VII. Filmovým festivalem mladých v Trutnově. ONV se rozhodlo podpořit festival finanční dotací a společensky ho zastřešit.¹¹⁸ Naopak organizaci Pionýr zatím pomoc odmítli poskytnout. Poslední část zasedání byla věnována projednávání realizace zákona Sb. 69/1968 o práci a složení orgánů MěNV.¹¹⁹

Velmi důležitou akcí v Československu pro rok 1968 byla i oslava VŘSR. Program vytvořil MěNV. Na 6. listopad 1968 bylo naplánováno kladení věnců na trutnovském hřbitově, kterého se měli účastnit představitelé rady MěNV, a následný slavnostní večer v kině Vesmír, za účasti pozvaných složek i poslanců MěNV. Následující den byl připraven kulturní program Armádního uměleckého souboru v klubu Texlenu v Horním Starém Městě. Oslavy měly proběhnout i v kasárnách. Městský národní výbor určil zástupce, kteří se měli této akce zúčastnit, pokud by dostali pozvánku.¹²⁰

V listopadu byl radou MěNV projednán akční program MěNV Trutnov, který byl původně vytvořen již na zasedání rady 20. srpna 1968. Po srpnových

¹¹⁶ SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 337, ONV Trutnov – organizační odbor, Hodnocení XXIX plenárního zasedání ONV, s. 2–3.

¹¹⁷ SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 337, zápis z 21. schůze rady ONV Trutnov 24.10.1968, s. 1.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 9–10.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 11.

¹²⁰ SOkA Trutnov, Zápisy ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 8. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 29. října 1968, s. 7.

událostech musel být kvůli některým nesprávným formulacím přepracován. Nově vypracovaný akční program měl šest stran, což bylo mnohem méně, než měl původní akční program, který navíc obsahoval politické stanovisko a byl zakotven na čtyřech základních bodech. Byly jimi; „*Řešení bytového problému a komplexní vybavení bytů, zlepšování služeb obyvatelstvu, výstavba obchodní sítě, budování školských, kulturních a sportovních zařízení.*“ Celý akční program byl sepsán za dohledu předsedy MěNV Šveráka Jaroslava.¹²¹ Akční program byl vytvořen na základě perspektivního plánu do roku 1980. Velkým problémem, který byl řešen i v rámci akčního programu, byla aktivita nebo spíše neaktivita občanských výborů, ve kterých činnost poklesla i z důvodu toho, že při přípravě voleb počátkem roku 1968 se uvažovalo o snížení počtu obvodů. To mělo v důsledku znamenat, že by jeden volební obvod ONV měl jeden občanský výbor. Do té doby například v části Trutnov Poříčí bylo takových občanských výborů deset, nyní by byl jen jeden. Pasivita občanských výborů vedla k tomu, že rada MěNV nemohla vyhodnotit soutěž mezi občanskými výbory za 1. pololetí roku 1968.¹²²

Hlavním plánem pléna MěNV pro rok 1969 bylo sjednotit občany kolem listopadové rezoluce ÚV KSČ, zabezpečit dokončení hospodářské reformy a pozvednout úroveň ekonomiky, což prakticky znamenalo postupně začít plnit akční program města Trutnova. Plénum se v závěru shodlo, že bude mít dostatek sil a schopností stanovené úkoly splnit.¹²³

3.2 Zasedání z přelomu roku 1968

Na konci roku 1968 proběhlo zasedání ONV Trutnov 12. prosince. V informativní části schůze byla přednesena zpráva o usnesení MěNV, že bude obnoven památník na osvobození Trutnova Rudou armádou v podobě tanku. MěNV požádalo ONV o finanční vykrytí na přemístění památníku. V průběhu podzimu předali velitelé sovětských vojsk protesty, které se týkaly přemístění daného tanku, bylo naznačeno, že pokud nedojde k obnově tanku, odveze si ho ruská posádka jako majetek Sovětského svazu. Rada tedy v prosinci vysvětlila,

¹²¹ SOKA Trutnov, Zápisy ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 10. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 25.11.1968, s.8.

¹²² Tamtéž, s.9.

¹²³ SOKA Trutnov, Zápisy z plenárních zasedání včetně podkladů, kart. 3, i.č. 9, 11. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 3.12.1968, s. 1-4.

že rozhodnutí o obnovení památníku na jiném místě nemělo zneuctít symbol přátelství sovětských a československých národů a že nové umístění bylo zvoleno s ohledem na plánované řešení dopravy a výstavby města. MěNV se k akci obnovit památník rozhodl na základě usnesení vlády ČSSR, která vydala zákon č. 346/1968 Sb. O obnovení zničených památníků, ve kterém se zároveň nevylučuje, že by památník byl vybudován na jiném místě. Tato zpráva byla následně odeslána velitelům vojsk s přesvědčením, že najdou v této otázce shodu.¹²⁴

Vedle záležitosti s památníkem jednalo plénum ONV rovněž o tom, zda poskytne finanční příspěvek nově ustanovené organizaci Juvena, jež pracovala s vesnickou mládeží. Dle usnesení vlády č. 274/1968 Sb. bylo uloženo národním výborům všech stupňů pomáhat v rozvoji činnosti všech mládežnických organizací, což zahrnovalo také finanční pomoc.¹²⁵

ONV projednalo žádost o udělení výjimky na prominutí vzdělání. Jednalo se o udělení výjimky pro náčelníka štábu Civilní obrany. Pro výkon této funkce bylo vyžadováno vysokoškolské vzdělání, ale žadatel tuto podmínku nesplňoval. Připomněl však, že má více jak patnáctiletou praxi. ONV i s ohledem na doporučení Východočeského KNV v Hradci Králové mu proto udělilo výjimku, aby mohl dále funkci vykonávat.¹²⁶

V roce 1968 zasedala rada ONV naposled 20. prosince. Na zasedání byla zhodnocena oslava k 50. letům výročí republiky, jehož organizace se řešila již na plénu 3. října. Dalším bodem zasedání byly kádrové změny, které vyplynuly z běžného rytmu života úřadu a neměly politické příčiny. Jednalo se o schválení Jiřího Tauchmana do funkce vedoucího souborného oddělení plánu a rozpočtu finančního odboru ONV, jelikož jeho předchůdce měl odejít k poslednímu prosinci do důchodu.¹²⁷ Kádrově změny se dočkalo i vedení oddělení správy a ochrany národního majetku finančního odboru ONV. Na vedoucí pozici byla navrhována Jarmila Skálová, která půl roku zastupovala vedoucího oddělení

¹²⁴ SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 338, zápis z 24. schůze rady ONV Trutnov 12.12.1968, s. 1–3.

¹²⁵ SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 338, zápis z 24. schůze rady ONV Trutnov 12.12.1968, s. 13.

¹²⁶ Tamtéž

¹²⁷ SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 338, zápis z 25. schůze rady ONV Trutnov 20.12.1968, s. 3.

doktora Kavalíra, když byl dlouhodobě nemocen. Rada ONV se usnesla, že návrh na jmenování schválí, a proto byla Jarmila Skálová od 1. ledna 1969 jmenována vedoucí oddělení.¹²⁸

3.3 Počátek roku 1969 a zasedání ONV

Nový rok začal pro radu ONV tím, že obdržela od pracujících města Trutnova dopis. Dopis byl napsán ve velmi negativním duchu, pracující si stěžovali na celkový vývoj města. V prvním bodě byl zmíněn problém, který viděli v příslušnicích Sovětské armády a jejich nákupy v místních obchodech. Podle jejich informací se v moskevském protokolu psalo, že měli příslušníci armád nakupovat jen nadbytečné potraviny. Zboží, kterého byl nedostatek, měli vojáci dostávat od obchodní organizace jejich mateřské země, bohužel se tak nedělo. Pracující požadovali respektování moskevského protokolu. ONV se rozhodlo projednat situaci v zásobování se zástupci Sovětské armády. Bylo dohodnuto zřízení prodejny Army přímo v kasárnách, zároveň se dohodl dovoz piva a mléka v lahvích tamtéž. Druhá věc, ve které viděli velký problém, bylo nedostatečné zásobování uhlím, kterého byl velký nedostatek. Žádali tedy o pravdivou informaci, jaké kroky rada ONV podnikala za kroky, aby katastrofální situaci v zásobování topivem zlepšila.¹²⁹

Dalším bodem jednání byla otázka veřejného pořádku. Jednání se zástupci Sovětské armády se účastnil okresní a městský náčelník sboru národní bezpečnosti. Bylo poukázáno na to, že v poslední době dochází ke konfliktům, za které ve většině případů může nevhodné chování sovětských vojáků. Sovětští velitelé oponovali tím, že vojáci neznají naše zákony a nevědí tedy, co je vhodné a co ne. Bylo tedy dohodnuto zorganizovat besedy, na kterých budou vojáci seznámeni s trestním zákoníkem. Těchto sezení se měl účastnit i vojenský prokurátor. Posledním bodem jednání se zástupci sovětské armády byla otázka smíšených hlídek, které se po srpnových dnech velmi dobře osvědčily. Bylo dohodnuto, že budou i nadále zachovány.¹³⁰

¹²⁸ SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 338, zápis z 25. schůze rady ONV Trutnov 20.12.1968, s. 3.

¹²⁹ SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 339, zápis z 1. schůze rady ONV Trutnov 9.1.1969, s. 1

¹³⁰ Tamtéž, s. 2.

Dále se rada ONV zabývala programem a harmonogramem zasedání pléna ONV na rok 1969. Následoval i plán činností rady ONV pro první pololetí daného roku. Lednové zasedání bylo také věnováno rekapitulaci roku minulého, ve kterém se poslanci zabývali zejména finanční a hospodářskou situací na okrese. Dalšími body bylo například zhodnocení akce Z v uplynulém roce a naplánování činnosti v roce 1969.¹³¹

Za pozornost stojí skutečnost, že podle stanoveného harmonogramu mělo únorové plenární zasedání ONV, v pořadí již dvacáté první, zabývat Akčním programem ONV přijatým v červenci 1968. V průběhu roku nastaly situace, které přinutily radu ke kontrole obsahu Akčního programu. Revize měla být provedena na základě rezolucí z listopadového a prosincového pléna ÚV KSČ. Plénum naplánovalo zasedání na 13. února, účastnit se měli i poslanci KNV zvolení za trutnovský okres. Současně měli být pozváni zástupci OV KSČ, stejně jako okresní prokurátor a představitelé trutnovských podniků. Občané se o zasedání dozvěděli prostřednictvím plakátů a z informace zveřejněné v Krkonošské pravdě.¹³²

V pořadí druhé zasedání rady ONV se konalo již 23. ledna 1969. Započalo projednáváním realizace vládního usnesení o práci s mladou generací. Již v prosinci, byla založena Federální mládežnická organizace, která měla zajistit navázání kontaktů s mládežnickými organizacemi na okrese. Organizace byly samostatné a měly vlastní orgány, do jejichž činnosti federace nemluvila. Fungovala jen jako koordinační a reprezentativní orgán. Nejvíce potřeba bylo propojit Federaci s MNV. Na okrese fungovalo šest organizací mezi nejvýznamnější patřily v této době Juvena a Junák.¹³³

Na jednání byl přečten dopis předsedy Krajského národního výboru Východočeského kraje, který se týkal pohřbu Jana Palacha a s tím spojených akcí mládeže v Trutnově. Předseda KNV žádal vedení ONV, aby zajistilo, že se do Prahy nedostaví na pohřeb žádná z mládežnických skupin okresu. Požadavek byl přijat, souhlasná reakce členů rady byla jednoznačná. Kromě toho bylo vedením

¹³¹ SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 339, zápis z 1. schůze rady ONV Trutnov 9.1.1969, s. 1.

¹³² Tamtéž.

¹³³ SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 339, zápis z 2. schůze rady ONV Trutnov 23.1.1969, s. 1.

všech škol v Trutnově dohodnuto, že se neuskuteční žádný pietní průvod městem, jak o to mládežnické organizace ve městě žádaly. Pietní shromáždění za Jana Palacha se mohly konat jen na půdě jednotlivých škol.¹³⁴

Plenární zasedání MěNV mělo na programu hodnocení předešlého roku a plánování toho nového, podobně jako tomu bylo u ONV. V diskuzi se poslanec Josef Železo vyjádřil k situaci, která zde v roce 1968 nastala a k jejímu řešení v roce 1969. Konstatoval, že polednovou politiku čekaly potíže, současně podotkl, že jiná cesta než v přátelství se socialistickými státy, by neměla být. Jako důkaz tohoto tvrzení popsal situaci, která se stala v radě OSN; Ve chvíli, kdy začal mluvit náš vyslanec v OSN, všichni odešli. Měli tím poukázat na to, že nás brali jen za součást SSSR. Ke konci svého příspěvku se ještě zmínil, že bylo potřeba svolat sjezd a zvolit zástupce, kteří měli plnou důvěru, jinak klid nenastane. Na tento příspěvek reagoval předseda MěNV Jaroslav Šverák a odmítl diskutovat o otázkách státní politiky. Jen podotkl, že bylo vládou garantováno, že za politické názory nikoho stíhat nebude. K důvěře strany se měli vyjádřit pouze voliči. K volbám byl však potřeba klid, na kterém měli pracovat i městské výbory. Po této výměně názorů se poslanci zabývali dalšími otázkami dění ve městě a ke státní politice se již nevrátili.¹³⁵

Jako poslední se do diskuze zapojil předseda ONV, který se jednání MěNV účastnil. Seznámil přísedící s obsahem porady vedoucích krajských a okresních tajemníků a předsedů ONV a KNV konané 6. února 1969 na Pražském hradě. S hlavními referáty na poradě vystoupili premiér Oldřich Černík a Lubomír Štrougal. Druhý jmenovaný se věnoval rozporu ve dvou platformách, a to zejména platformě, která směřovala k vytváření opozičních politických proudů. Štrougal dále zdůraznil, že se nepodařilo odstranit příčiny, které vedly k opakování politických krizí. Černíkův projev se nesl v duchu obhajoby polednové politiky. Souhlasil se Štrougalem, že strana i celý stát byly ve velmi vážné situaci. Upozornil na to, že se sjezd komunistické strany by se neměl konat na jaře roku 1969, protože nejdříve by měla být uspořádat nová struktura

¹³⁴ SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 339, zápis z 2. schůze rady ONV Trutnov 23.1.1969, s. 10.

¹³⁵ SOKA Trutnov, Zápisy z plenárních zasedání včetně podkladů, kart. 3, i.č. 9, zápis ze schůze pléna MěNV Trutnov ze dne 20.2.1969, s. 3.

stranických orgánů ve federaci. Konsolidaci poměrů očekával až na počátku roku 1970, zdůraznil, že občané nemohou očekávat konsolidaci během pár měsíců.¹³⁶

V závěru příspěvku se Čermák obrátil na poslance s prosbou, aby pochopili, že jediné listopadová rezoluce je platformou, na které se musí všichni příslušníci strany sjednotit, aby mohla být realizována. Svůj proslov ukončil větou: „*Usilujme, aby letošní rok byl u nás rokem konkrétní práce, rokem politické a hospodářské konsolidace.*“¹³⁷ Tuto část schůze ukončil předseda Šverák, který poděkoval Františku Čermákovi za příspěvek a poukázal na to, že klid je to nejdůležitější, bez něho by se v následujících letech nedalo nic vytvořit.

3.4 Jaro 1969 na Trutnovském ONV

V březnu dostala rada ONV od školské a kulturní komise ONV zprávu, ve které se psalo, že by mohl začít na okrese vysílat rozhlas po drátě. Zprávu vypracoval kolektiv, který připravoval zahájení okresního vysílání po drátě. Na podzim roku 1968 byla na Trutnovsku dokončena přestavba okresního radiouzlu. Ten od března splňoval kritéria pro zahájení vysílání do čtyř okresních měst, jmenovitě se jednalo o Trutnov, Dvůr Králové nad Labem, Vrchlabí a Špindlerův Mlýn. Žádosti obyvatel o přístup k rozhlasu po drátě v této době rostly. V březnu ale nebyl ještě vybrán stálý redaktor vysílání, proto bylo rozhodnuto o prozatímním vysílání. Na dočasnou dobu byla funkcí hlavního redaktora pověřena Olga Kutmanová, která pracovala jako odborná pracovnice Domu kultury a vzdělávání v Trutnově. Rozhlasové vysílání započalo 21. března 1969 každotýdenním pátečním dvacetiminutovým vysíláním. Hlavním důvodem, proč vzniklo okresní vysílání, jehož provozovatelem se stal ONV v Trutnově, byla snaha poskytovat lidem pravidelné a všestranné informace o dění v okrese. Dále měl hlas po drátě tlumočit a spoluvytvářet socialistické veřejné mínění a napomáhat při rozvíjení socialistické demokracie. Poslední částí jednání, která se týkala radiouzlu, bylo vypsaní konkurzu a zajištění provozu redakce v budově ONV.¹³⁸

¹³⁶ SOKA Trutnov, Zápisy z plenárních zasedání včetně podkladů, kart. 3, i.č. 9, zápis ze schůze pléna MěNV Trutnov ze dne 20.2.1969, s. 4–5.

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 340, zápis z 6. schůze rady ONV Trutnov 6.3.1969, s. 11.

Na schůzi rady ONV dne 20. března 1969 proběhlo jednání s ZO KSČ, ZV ROH a s vedoucími odborů v okresním národním výboru. Zasedání bylo svoláno vedením ONV, kvůli projednání podoby organizace řízení ONV v Trutnově. Nejprve Josef Vojtěch seznámil účastníky s jednotlivými body jednání. Následně bylo doporučeno, aby členové výboru stranické organizace a ZV ROH jednali o otázkách vznesených v rámci diskuze samostatně v zasedacích místnostech. Na interních poradách měli připravit stanoviska, s kterými měli následně seznámit celé shromáždění. Jednání bylo velmi důležité, jelikož to byl již třetí pokus vedení ONV o zkvalitnění řídicí práce ONV. Návrh, který byl vytvořen, obsahoval body, které byly něčím novým a neozkoušeným. Proto byl požádán vedoucí odboru pro NV z ministerstva vnitra, aby vyslal do Trutnova v půlce roku tým odborných pracovníků, kteří měli provést expertízu daného plánu a vyhodnotit jeho plnění.¹³⁹

Na jednáních ONV se objevovaly otázky nejen ekonomického či organizačního charakteru, ale často se plénum zabývalo i personálními záležitostmi. Na jaře roku 1969 se jednalo zejména o výměnu ve funkcích. Objevila se také případ, kdy se dostal ONV do sporu se svým zaměstnancem.

3.5 Zasedání ONV v letních měsících roku 1969 a počátek změn ve vedení ONV Trutnov

Zasedání, které se konalo 10. července 1969, započalo projednáváním přípravy tematického plánu na vydávání Krkonošské pravdy ve třetím čtvrtletí roku. Hlavním důvodem, proč se ONV rozhodl takto sestavené plány vytvářet, byla kritika obsahu Krkonošské pravdy. Návrh obdržela rada ONV z redakce týdeníku od jejího prozatímního vedoucího Josefa Odlá. Obsah vycházel z předpokladu, že týdeník je určen široké veřejnosti, a proto je nutné uveřejňovat nejen politicky orientovaná témata. Současně měl být v jednotlivých číslech kladen důraz na vliv strany, proto se počítalo s úvodníky, které měly soustavně objasňovat směrnice květnového pléna ÚV KSČ a napomáhat je tak na Trutnovsku uvádět do praxe. Rada ONV návrh bez připomínek schválila.¹⁴⁰

Zároveň uložila redakci Krkonošské pravdy, aby po uplynutí třetího čtvrtletí roku předložila jednak zhodnocení realizace nynějšího plánu, zároveň plán na

¹³⁹ SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 340, zápis ze 7. schůze rady ONV Trutnov 20.3.1969, s. 7–11.

¹⁴⁰ SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 342, zápis ze 13. schůze rady ONV Trutnov 10.7.1969, s. 1–2.

čtvrté čtvrtletí. Krkonošská pravda se také po roce rozhodla obnovit cyklistický závod Krkonošské pravdy a Kriteria. Závod se měl konat 6. září 1969 a měl to být jubilejní desátý ročník závodu. Problémem bylo financování, o které organizátoři zažádali na MěNV v Trutnově. Městský národní výbor pořadatele ujistil, že jsou přípravy v plném proudu. Bylo rozhodnuto o vytvoření nové trasy závodu. Naplánován byl okruh po městech v okolí Trutnova, který začínal na náměstí a přes něj i třikrát projížděl, tím se měl stát závod atraktivnějším pro diváky, kteří fandili na náměstí. Dále byl na náměstí zajištěn hudební doprovod. Závodu se měli účastnit nejlepší reprezentanti z Československa, zároveň byli pozváni i zahraniční závodníci ze socialistických zemí. Největších úspěchů dosahovali v předchozích ročnících polští jezdci. Pravidelnými účastníky byli také reprezentanti NDR. Tentokrát však pozváni nebyli. Organizátoři závodu Krkonošské pravdy tak reagovali na skutečnost, že v září roku 1968 se konal cyklistický závod v NDR bez československých závodníků. Den před odjezdem jim totiž bylo napsáno, aby nejezdili. Důvodem byla nepochybně obava východoněmeckého politického vedení z nežádoucí propagace československé reformy. Pozváni nebyli však ani jezdci ze SSSR, ne však kvůli srpnové invazi. Přes opakovaná každoroční pozvání totiž nikdy nepřijeli, a proto organizátoři usoudili, že je již zbytečné je znovu zvat. Dalo se předpokládat, že když nepřijeli v předchozích letech, tím spíše by nepřijeli ani v roce 1969.¹⁴¹

Velmi zásadní byla organizace mimořádného pléna ONV, na kterém se mělo jednat o rezignaci předsedy a tajemníka ONV. Nejprve se k tématu vyjádřil předseda ONV František Čermák, který hovořil o tom, že byla sestavena komise KV KSČ, která měla prošetřit politickou situaci na okrese Trutnov. Komisaři na základě šetření objevili několik problémů. Všechny byly spojovány zejména se jmény Františka Čermáka, Josefa Vojtěcha, Vlastimila Zeleného a Václava Dobeše. Na svou žádost byli Ing. Zelený a Václav Dobeš zproštěni funkcí a nebyli opětovně zvoleni do nového předsednictva ONV. Na mimořádném zasedání pléna bylo potřeba tedy vyřešit otázku jen ohledně Ing. Čermáka a J. Vojtěcha. Po závěrech šetření dospělo krajské předsednictvo k závěru, že by ve vedení ONV mělo dojít ke kádrovým změnám. Největším problémem spatřovala komise v přílišné angažovanosti vedení ONV v průběhu srpnových událostí.

¹⁴¹ SOKA Trutnov, Zápis ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 1. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 6.7. 1968, s.4.

Kritika byla i ohledně nedůsledného plnění listopadové rezoluce. Oběma bylo doporučeno, aby podali rezignaci, jak následně i učinili. S odchodem nesouhlasila většina účastníků jednání, kteří říkali, že všechna rozhodnutí byla přijímána v rámci celé rady ONV. Neměli za ni nést tedy zodpovědnost pouze dva představitelé. Josef Vojtěch sám ale uznal, že tento boj byl předem prohraný a že by nemělo cenu, aby za chyby pykalo více lidí. ONV následně přijalo rezignaci a doporučilo plenárnímu zasedání ONV, aby uvolnilo Františka Čermáka z funkce předsedy ONV a Josefa Vojtěcha z funkce tajemníka ONV k prvnímu září 1969.¹⁴²

Na plenárním zasedání ONV konaném 8. srpna 1969 byl do funkce předsedy ONV zvolen Jaroslav Šverák, v té době působící jako předseda MěNV Trutnov, jeho tajemníkem byl zvolen Zdeněk Kněžák. Ke zvolení Jaroslava Šveráka přispělo, že byl v měsících Pražského jara velice kritický vůči některým rozhodnutím ONV. Šverák nejprve funkci odmítl, protože se obával, že by jeho veškerá kritika byla označena jako účelová, aby se dostal na místo předsedy ONV místo Františka Čermáka. ONV žádnou jinou alternativu neměl, proto musel Šverák funkci přijmout. Následně požádal o ukončení funkce předsedy MěNV, ale hodlal zůstat jako řadový poslanec do ukončení volebního období.

Kvůli otázce jmenování nového předsedy a tajemníka MěNV bylo svoláno i mimořádné plenární zasedání MěNV, které se konalo 19. srpna 1969. Na schůzi místopředseda MěNV Radomil Vlček poděkoval Jaroslavu Šverákovi za výbornou práci, jak na místě náměstka, tak později předsedy MěNV. Popřál mu v nové práci stejné úspěchy jako měl na MěNV a zároveň podotkl, že ho čeká těžká práce na konsolidaci ONV a na zabezpečení jeho akceschopnosti, nezbytné pro naplňování vládních usnesení. Vlček ukončil svůj projev slibem, že MěNV bude vždy podporovat Šverákova rozhodnutí stejně jako usnesení rady a pléna ONV.

Poté následovala volba nového předsedy. Radomil Vlček podal návrh, že by se novým předsedou měl stát někdo, kdo byl již delší dobu členem MěNV. Podle pléna MěNV nemělo smysl zvolit někoho neznámého, kdo nevěděl nic o práci na městě a musel by se déle zaučovat. Byly předloženy návrhy na předsedu a

¹⁴² SOKA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 342, zápis ze 17. schůze rady ONV Trutnov 7.8.1969, s.6–14.

tajemníka MěNV. Předsedou se měl stát Jiří Tammer, který byl stálým členem ONV i MěNV. Na místo tajemnice MěNV byla navržena Marie Kubcová, která byla dlouholetou pracovnící městského národního výboru v Trutnově. Po ukončení proslovu místopředsedy MěNV Radomila Vlčka byl vznesen dotaz z pléna, proč sám nepřevzme místo předsedy MěNV. Jeho odpověď byla jasná. Odmítl tuto funkci z osobních důvodů.

Následně proběhlo hlasování, po kterém bylo jasné, že se novým předsedou MěNV stane Jiří Tammer a tajemnicí Marie Kubcová. Po zvolení se slova ujal nový předseda MěNV, který ve svém projevu poděkoval za zvolení a požádal poslance o pomoc. Uvědomoval si, že MěNV je především o občanských výborech, komisích a radách. Dále upozornil na situaci v Trutnově, která z ekonomického ani politického hlediska nebyla nejlepší, ale věřil, že se tato situace pomalu zlepší.¹⁴³

Posledním bodem jednání byla opatření, která zavedl MěNV s ohledem na blížící se výročí srpnových událostí. Nový předseda MěNV upozornil, že se začaly objevovat letáky a výzvy, které nabádaly občany Trutnova, aby nechodili 21. srpna do práce, nebo aby přišli v černém. Po Tammerovi hovořil R. Vlček, který upozornil na vytvoření štábu města v čele s náčelníkem VB Gruberem, který měl zajistit bezpečí všech občanů. Technické služby musely vytvořit pohotovostní skupinu, která každé ráno vyjížděla a zamalovávala různá hesla a nápisy. Další opatření byla učiněna i v oblasti školství, kulturních akcí a obchodu. Hlídky VB byly posíleny o příslušníky Československé armády a členy lidových milic. Měly být hlídány vchody do kasáren, přístupové cesty do Trutnova a obnovený pomník tanku, který byl již jednou zneužit k vytvoření barikády. V závěru projevu R. Vlček zdůraznil, že by mělo být povinností každého správně smýšlejícího občana nedopustit, aby nekalé živly způsobily ve městě nové krizové okamžiky.¹⁴⁴ Protirežimním akcím se nepodařilo úplně předejít, zároveň nedošlo k tak masovým demonstracím, jako tomu bylo o rok dříve.

¹⁴³ SOkA Trutnov, Zápisy z plenárních zasedání včetně podkladů, kart. 3, i.č. 9, Zápis z mimořádné schůze pléna MěNV Trutnov ze dne 19.8.1969, s. 2–3.

¹⁴⁴ SOkA Trutnov, Zápisy z plenárních zasedání včetně podkladů, kart. 3, i.č. 9, Zápis z mimořádné schůze pléna MěNV Trutnov ze dne 19.8.1969, s. 4.

Závěr

Průběh pookupačního roku byl pro všechny občany i jejich představitele studenou sprchou. Nejprve byli naplněni hrůzou z příchodu okupačních vojsk, další vývojem byli uchláholeni, že možná vše nebude tak strašné a vojska brzo odejdou. Další velkou a zlomovou ranou pro ně bylo dubnové zasedání Ústředního výboru KSČ a následné rezoluce, které jasně dokazovaly, že návrat k polednové politice jen tak nenastane. Trutnovsko bylo velmi progresivním okresem, který silně podporoval polednovou politiku. Po okupaci se v trutnovských kasárnách usadila sovětská posádka, aby měla tento vzpurný okres pod dohledem. V prvních měsících po okupaci se představitelé Trutnovska rozdělili do dvou větví, vedení ONV, MěNV a OV KSČ bylo stále velmi demokratizační a díky tomu si získávalo podporu občanů. S tím zejména po listopadové rezoluci začali nesouhlasit starší komunisté. Objevili se také představitelé, kteří pochopili, kam bude směřovat politika ČSSR a rychle přehodnotili své názory. Ti se na jaře roku 1969 o funkce bát nemuseli. Naopak většina těchto progresivních politiků na jaře zjistila, že jejich pozice ve straně není tak silná. Hodně z nich bylo nejpozději v 70. letech vyloučeno nebo alespoň vyškrtáno ze strany. Řada z nich byla zároveň obviněna z pravicového oportunistu kolegy, se kterými dlouhou dobu seděli ve stejném stranickém orgánu v jedné zasedací místnosti OV KSČ a společně jednali.

Seznam pramenů a literatury

- SOkA Trutnov, f. Sběrka dokumentace 1512–2010, kart. 173.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, i. č. 82, kart. 20, f. 14, Zápis z 27. schůze předsednictva OV KSČ 10.12. 1968.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, i. č. 82, kart. 20, f. 14, Zápis z 23. schůze předsednictva OV KSČ 12.11. 1968.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, i. č. 82, kart. 20, f. 14, Zápis z 22. schůze předsednictva OV KSČ 1.10. 1968.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, i. č. 82, kart. 20, f. 14, Zápis z 20. schůze předsednictva OV KSČ 3.9. 1968.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, i. č. 82, kart. 20, f. 14, Zápis z 19. schůze předsednictva OV KSČ 26.8. 1968.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis z plenárního zasedání 24. 6.1969.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis z mimořádného zasedání 4. 8.1969
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis z mimořádného zasedání 31. 5.1969.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis z plenárního zasedání 24. 6.1969.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 18. 4.1969.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 3.4.1969.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 82, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 22. – 23. 2.1969.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 29.11.1968.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 21.10.1968.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis ze zasedání 17.9.1968.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis z mimořádného plenárního zasedání 27.8.1968.
- SOkA Trutnov, KSČ – okresní výbor Trutnov, zápis z plenárních zasedání 1968–1969, i. č. 81, kart. 19, f. 14, Zápis z mimořádného plenárního zasedání 21.8.1968.
- SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 337, ONV Trutnov – organizační odbor, Hodnocení XXIX plenárního zasedání ONV, 30.8. 1968.
- SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 337, zápis z 19. schůze rady ONV Trutnov, 3.10. 1968.
- SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 337, zápis z 21. schůze rady ONV Trutnov 24.10.1968.

- SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 338, zápis z 24. schůze rady ONV Trutnov 12.12.1968.
- SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 338, zápis z 25. schůze rady ONV Trutnov 20.12.1968.
- SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 339, zápis z 1. schůze rady ONV Trutnov 9.1.1969.
- SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 339, zápis z 2. schůze rady ONV Trutnov 23.1.1969.
- SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 340, zápis z 6. schůze rady ONV Trutnov 6.3.1969.
- SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 340, zápis ze 7. schůze rady ONV Trutnov 20.3.1969.
- SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 342, zápis z 16. schůze rady ONV Trutnov 24.7.1969.
- SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 342, zápis ze 13. schůze rady ONV Trutnov 10.7.1969.
- SOkA Trutnov, ONV Trutnov 1945–1990, i. č. 342, zápis ze 17. schůze rady ONV Trutnov 7.8.1969.
- SOkA Trutnov, Zápisy z plenárních zasedání včetně podkladů, kart. 3, i.č. 9, Zápis z mimořádné schůze pléna MěNV Trutnov ze dne 19.8.1969.
- SOkA Trutnov, Zápisy z plenárních zasedání včetně podkladů, kart. 3, i.č. 9, zápis ze schůze pléna MěNV Trutnov ze dne 20.2.1969.
- SOkA Trutnov, Zápisy z plenárních zasedání včetně podkladů, kart. 3, i.č. 9, 11. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 3.12.1968.
- SOkA Trutnov, Zápisy ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 1. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 6.7. 1969.
- SOkA Trutnov, Zápisy ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 10. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 25.11 1968.
- SOkA Trutnov, Zápisy ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 8. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 29. října 1968.
- SOkA Trutnov, Zápisy ze schůzí rady MěNV, kart. 19, i.č. 3, 8. schůze rady MěNV Trutnov ze dne 29. 10. 1968.
- DOSKOČIL, Zdeněk, *Duben 1969 – Anatomie jednoho mocenského zvratu*, Brno 2006.
- HEROLD, Jiří a kol., *Jaro, Invaze a Normalizace na Královéhradecku*, Hradec Králové 1990.
- JUST, Antonín, HYBNER, Karel, *Trutnov známý neznámý*, Trutnov 1991.
- MENCL, Vojtěch a kol., *Československo roku 1968–2. díl počátky normalizace*, Praha 1993.
- MLYNÁŘ, Zdeněk, *Mráz přichází z Kremly*, Praha 1990.
- MÜHLSTEIN, Ludvík, *Východočeský kraj – Trutnovsko*, Hradec Králové 1988.
- RUML, Jiří, *Kalendárium (Leden – prosinec 1968)*, Novinář 1990.
- ŠIK, Ota, *Jarní probuzená – iluze a skutečnost*, Praha 1990.

Seznam zkratk

ČSSR	Československá socialistická republika
JZD	jednotné zemědělské družstvo
KAN	Klub angažovaných nestraníků
KNV	krajský národní výbor
KV KSČ	krajský výbor Komunistické strany Československa
KV NF	krajský výbor národní fronty
LM	Lidové milice
LUT	lidová umělecká tvořivost
MěNV	městský národní výbor
MNV	místní národní výbor
OKRK	okresní kontrolní a revizní komise
ONV	okresní národní výbor
OO VB	obvodní oddělení veřejné bezpečnosti
OOR	okresní odborová rada
OSN	Organizace spojených národů
OSP	okresní stavební podnik
OV KSČ	okresní výbor komunistické strany Československa
OV NF	okresní výbor Národní fronty
OV SČSP	okresní výbor Svazu československo-sovětského přátelství
OVS	okresní vojenská správa
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
ÚV KSČ	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
VB	Veřejná bezpečnost
ZO KSČ	základní organizace Komunistické strany Československa
ZV ROH	závodní výbor Revolučního odborového hnutí

Příloha

Seznam osob doporučených k zařazení do jednotné centrální evidence představitelů a exponentů pravice trutnovského okresu 1970¹⁴⁵

Jméno	Profese
Čermák František	předseda ONV Trutnov
Ing. Dásek Jaroslav	místopředseda ONV Trutnov
Dušek Miroslav	učitel ZDŠ m. Gorkého Trutnov
Fiedler Jaroslav	náčelník OO VB Trutnov
Hillebrant Gustav	zaměstnanec SBČS Trutnov
Chalupa Oldřich	generální ředitel, Oborové ředitelství KARA, Trutnov
Jičín Rudolf	pracovník archivu ONV Trutnov
Junek Vladimír	redaktor časopisu Krkonošská pravda
Lašek Vojtěch	uvolněný předseda školské komise ONV Trutnov
Scharf Josef	vedoucí odboru pro vnitřní věci, ONV Trutnov
Šerák Bohuslav	vedoucí informačního úseku OV KSČ Trutnov
Šubrt Vlastimil	samostatný odborný referent ONV Trutnov

¹⁴⁵ Seznam osob doporučených k zařazení do jednotné centrální evidence představitelů a exponentů pravice, http://www.totalita.cz/seznamy/exp_prav_smernice_seznam_04.pdf.

Vacek Jaroslav	vedoucí oddělení organizačního odboru ONV Trutnov
Dr. Vašíček Zdeněk	ředitel muzea, Trutnov
Vojtěch Josef	tajemník ONV Trutnov
Wolf Vladimír	samostatný pracovník, Muzeum Trutnov
Ing. Vlastimil Zelený	ředitel Střední lesnicko-technické školy, Trutnov